

**МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ ТА СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ**

ДЕПАРТАМЕНТ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

26.06.2020

№ 2501-03/8

АУДИТОРСЬКИЙ ЗВІТ

**за результатами здійснення позапланового внутрішнього аудиту діяльності
публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд»**

м Київ – 2020

У звіті представлено результати позапланового внутрішнього аудиту діяльності публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд» (надалі – ПАТ «Аграрний фонд», Товариство) за період з 01 листопада 2019 року до 01 червня 2020 року.

Аудит проведено відповідно до Порядку здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011 року № 1001 (зі змінами), Стандартів внутрішнього аудиту, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 04.10.2011 № 1247 (зі змінами) та наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (надалі – Мінекономіки) від 01.06.2020 № 1028.

Аудиторський звіт призначений для керівництва і спеціалістів ПАТ «Аграрний фонд» та Міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

За рішенням Міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України аудиторський звіт може надсилатися іншим зацікавленим органам державної влади.

Результати аудиту можуть бути оприлюднені через засоби масової інформації.

Аудиторський звіт підготовлено Департаментом внутрішнього аудиту Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

ЗМІСТ

1	ВСТУПНА ЧАСТИНА	4
1.1	Обсяг аудиторського дослідження (тема аудиту)	4
1.2	Підстава для проведення внутрішнього аудиту	4
1.3	Склад аудиторської групи	4
1.4	Резюме	4
1.5	Опис об'єкта внутрішнього аудиту	8
1.6	Строк проведення внутрішнього аудиту	11
1.7	Період за який проводиться внутрішній аудит	11
2	АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА	12
2.1	Організаційне забезпечення функціонування ПАТ «Аграрний фонд»	12
2.2	Дослідження законності проведення витрат при незатвердженні фінансових планів	19
2.3	Аналіз річної фінансової звітності Товариства за 2019 рік	20
2.4	Аудит уцінки товарних запасів	28
2.5	Дослідження питання реалізації запасів	31
2.6	Дослідження проведення витрат на оплату праці відповідності Колективному договору, Галузевій угоді та чинному законодавству	43
2.7	Стан дебіторської і кредиторської заборгованості	50
2.8	Закупівля зерна майбутнього врожаю	52
	ВИСНОВОК	58

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1.1. Обсяг аудиторського дослідження (тема аудиту): оцінка діяльності ПАТ «Аграрний фонд» щодо дотримання актів законодавства, планів, процедур, контрактів з питань стану збереження і використання активів, законності та ефективності використання державних коштів і майна, відповідності фактичної наявності активів та зобов'язань Товариства даним бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

1.2. Підстава для проведення внутрішнього аудиту: доповідна записка Державного секретаря Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Черних О.О. від 21.05.2020 № 2506-03/9 та наказ Мінекономіки від 01.06.2020 № 1028 «Про здійснення позапланового внутрішнього аудиту».

1.3. Склад аудиторської групи (3 особи):

Коваленко Олександр Васильович	- головний спеціаліст відділу внутрішнього аудиту суб'єктів господарювання у промисловій та інших галузях департаменту внутрішнього аудиту Мінекономіки, керівник аудиторської групи;
Гапанчак Вікторія Олегівна	- головний спеціаліст відділу внутрішнього аудиту суб'єктів господарювання у промисловій та інших галузях департаменту внутрішнього аудиту Мінекономіки;
Якуш Наталя В'ячеславівна	- головний спеціаліст відділу оптимізації внутрішніх процесів діяльності Міністерства департаменту внутрішнього аудиту Мінекономіки;

1.4. Резюме:

Позаплановий внутрішній аудит діяльності ПАТ «Аграрний фонд» засвідчив факти недовідання вимог законодавства та внутрішніх регламентів щодо дотримання планів і процедур, ефективності використання державних коштів і майна, а також факти зловживання, що характеризуються як такі, що можуть містити ознаки корупції та неправомірної вигоди.

В досліджуваному період річні загальні збори ПАТ «Аграрний фонд» не скликались, правління Товариства не сформовано, жодний член правління (заступники та інші члени правління), крім голови правління, Кабінетом Міністрів України не призначався.

ПАТ «Аграрний фонд» не видавались розпорядження (накази) голови правління про затвердження планів роботи правління та про проведення позапланових засідань правління товариства.

В ході аудиту виявлено низку наказів, за змістом яких в. о. голови правління Баришевим І.Г. одноосібно приймалися рішення, які відповідно до статутних положень належать до повноважень наглядової ради та/або правління Товариства. Зокрема наказом від 15.01.2020 № 12 проведено уцінку товарних запасів та

сформовано резерв на знецінення запасів в сумі 1 150 601,26 тис. грн, що становить більше 23 відсотків вартості активів (5,0 млрд. грн) та є значним правочином і відноситься до повноважень Наглядової ради.

Також, за одноосібним рішенням в.о. голови правління Баришева І.Г. зменшено статутний капітал дочірнього підприємства «Агрофонд-зерно» на 240 000,00 тис. гривень.

Затвердження фінансового плану ПАТ «Аграрний фонд» на 2020 рік відбулося 12.05.2020, тобто із порушенням терміну, визначеного ч. 2 ст. 75 Господарського Кодексу України та п. 5 Порядку № 205, а саме, після 01 вересня року, що передуює плановому.

Товариством в порушення вимог Постанови № 899 проведені незаконні витрати на суму 2 114,08 тис. грн на цілі, стосовно яких існує заборона на їх проведення у разі не затвердження фінансового плану (до моменту його затвердження), а саме: за рахунок оплати за надання інформаційно-консультаційних послуг на суму 294,28 тис. грн, виробництво та розповсюдження реклами на суму 139,8 тис. грн, консалтингові послуги на суму 1 680,0 тис. гривень.

Керівництвом ПАТ «Аграрний фонд» не забезпечено вчасне подання консолідованої фінансової звітності за 2019 рік до органу управління, а також підписавши звітність – не оприлюднено її на офіційній веб-сторінці та або в інший спосіб, що в свою чергу є порушенням вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Прийняті керівництвом Товариства рішення призвели до додаткових необґрунтованих витрат грошових коштів на суму близько 600,0 тис. грн для залучення сторонніх осіб до формування фінансової звітності за МСФЗ при наявності власної бухгалтерської служби.

Виконуючим обов'язки Голови Правління Товариства Баришевим І.Г. в порушення вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (із змінами) та Національного положення (Стандарту) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» в частині внесення недостовірних даних (повного висвітлення) до фінансової звітності Товариства за 2019 рік на загальну суму 566 973,0 тис. грн, що призвело до викривлення фінансової звітності на зазначену суму.

Як наслідок, відбулося викривлення податкової звітності з податку на прибуток, а саме: занижено розмір від'ємного значення об'єкту оподаткування (збитку), на який в майбутніх податкових періодах згідно ПКУ Товариство має право зменшити об'єкт оподаткування.

Крім того, проаналізувавши створений Товариством резерв під умовний ПДВ в сумі 34 348,1 тис. грн, встановлено, що вказаний резерв на запаси, по яким проводиться претензійно-позовна робота, сформовано частково. Загальна вартість запасів по претензійно-позовній роботі становить 323 285,7 тис. грн без ПДВ. Отже, потенційні витрати на умовний ПДВ при їх списанні становить 64 657,1 тис. гривень.

В ході аудиту встановлено, що відповідно до протоколу засідання комісії з ризиків ПАТ «Аграрний фонд» від 15.01.2020 № 3 затверджено вартість уцінених запасів станом на 31.12.2019.

Звіт про незалежну оцінку запасів, проведеному ТОВ З ІК Верітекс та наказ

Товариства № 12 «Про уцінку запасів» затверджені в один день, а саме: 15.01.2020 (тобто в день складання протоколу засідання комісії з ризиків). При цьому, звіт з незалежної оцінки, проведеної ТОВ «Крестон Джі Сі Джі Едвайзори» на який посилається Комісія з ризиків ПАТ «Аграрний фонд» на засіданні 15 січня 2020 року, складений 31.01.2020, тобто вже після засідання Комісії та на момент складання протоколу не міг бути використаний.

Зазначене може свідчити про формальне засідання комісії та/або написання протоколу «заднім числом».

Крім цього, проаналізувавши Положення про комісію з ризиків ПАТ «Аграрний фонд», затверджене наказом від 06.05.2015 № 61 встановлено, що комісія з ризиків не мала повноважень щодо прийняття рішення здійснення уцінки запасів. Тобто, комісією з ризиків прийнято рішення, що відноситься до компетенції Наглядової Ради та перевищено повноваження, що, в свою чергу, привело до викривлення фінансової звітності та збитків, через заниження бази для оподаткування.

Внаслідок прийняття в.о. голови правління Баришевим І.Г. неефективного управлінського рішення щодо здійснення уцінки товарних запасів, ПАТ «Аграрний фонд» понесло втрати внаслідок реалізації товарів за період з 01.01.2020 по 31.05.2020 за уціненою вартістю (нижче собівартості) на загальну суму 309 649,09 тис. гривень.

Слід звернути увагу, що згідно ПКУ, при реалізації запасів за ціною нижче ціни придбання (собівартості), платник ПДВ зобов'язаний виписати та зареєструвати податкову накладну на умовний ПДВ. Таким чином, у Товариства за період з 01.01.2020 по 31.05.2020р. виникли додаткові витрати в частині умовного ПДВ на суму 61 929,8 тис. гривень.

Внаслідок прийняття неефективних управлінських рішень в.о. голови правління ПАТ «Аграрний фонд» Баришевим І.Г. щодо реалізації карабміду марки Б в кількості 11 900 т ТОВ «Лігума Пром» та в подальшій закупівлі даного товару у ТОВ «Лігума Пром» в тій же кількості протягом терміну менше місяця, ПАТ «Аграрний фонд» може бути нанесено збитку в сумі 5 855,48 тис. гривень, як різниця між вартістю реалізації та закупівлі мінеральних добрив та не враховуючи сплату податків (зокрема ПДВ).

Крім того, умови поставки та оплати по договору від 13.03.2020 № K13/03 змінено таким чином, що ПАТ «Аграрний фонд» у разі несвоєчасної оплати товару понесе збитків у вигляді штрафу на суму понад 35 млн. гривень.

В. о. голови правління ПАТ «Аграрний фонд» прийнято неефективне управлінське рішення щодо реалізації мінеральних добрив ТОВ «Лігума Пром», ТОВ «Амада Пром» та ТОВ «Біас-Трейд» за заниженими цінами, внаслідок чого ПАТ «Аграрний фонд» розрахунково недоотримано доходу на загальну суму 22 521,63 тис. гривень (в порівнянні з середніми ринковими) або 22 741,65 тис. гривень (в порівнянні з цінами реалізації іншим підприємствам).

Внаслідок необґрунтованого заниження цін при реалізації пшениці, соняшника та сої ПАТ «Аграрний фонд» недоотримано розрахунково грошових коштів в сумі 11 639,71 тис. гривень.

Колективним договором ПАТ «Аграрний фонд» на 2016-2019 роки не встановлено схеми посадових окладів, чим порушено абзац 2 статті 97 Кодексу законів про працю України, статті 15 Закону України «Про оплату праці» та ст. 7 Закону України «Про колективні договори і угоди».

ПАТ «Аграрний фонд» для розрахунку посадових окладів працівників застосовувалось Положення про оплату праці працівників ПАТ «Аграрний фонд», яке затверджене наказом по Товариству, але не є додатком до Колективного договору та не пройшло повідомну реєстрацію в місцевих органах виконавчої влади.

Штатними розписами не визначено місячний фонд оплати праці, так як посадові оклади зазначені діапазоном від мінімального до максимального, що може свідчити про не достовірність розрахунку планового показника річного фонду оплати праці.

В. о. голови правління ПАТ «Аграрний фонд» Баришевим І.Г. наказом по Товариству, без погодження з Міністерством, встановлено посадовий оклад в розмірі 253,53 тис. грн/місяць.

Загальна сума незаконно нарахованих коштів Баришеву І.Г. з листопада 2019 року по травень 2020 року складає 1 348,97 тис. грн, що призвело до зайвого перерахування єдиного соціального внеску в розмірі 296,77 тис. грн, чим нанесено матеріальної шкоди (збитків) ПАТ «Аграрний фонд» на загальну суму 1 645,74 тис. грн та аудиторською групою характеризуються як такі, що можуть містити ознаки корупції та неправомірної вигоди.

Незаконне нарахування одноразової премії директору з безпеки у розмірі 6 (шести) посадових окладів (1 102,22 тис. грн) за сумлінне та якісне виконання своїх функціональних обов'язків за 4 відпрацьованих робочих дня свідчить про недотримання умов колективного договору (виплата одноразової премії при отриманому збитку в 3 269 084,00 тис. грн) та призвело до зайвого перерахування єдиного соціального внеску в розмірі 242,49 тис. грн, чим нанесено матеріальної шкоди (збитків) ПАТ «Аграрний фонд» на загальну суму 1 344,71 тис. грн та на думку аудиторської групи характеризуються як такі, що можуть містити ознаки корупції та неправомірної вигоди.

Внаслідок прийняття неефективних управлінських рішень, укладення договорів цивільно-правового характеру на виконання функцій, що виконуються штатними працівниками ПАТ «Аграрний фонд», здійснено оплату зайвих коштів протягом березня-травня 2020 року в сумі 233,03 тис. гривень чим спричинено збитки Товариству на вказану суму.

В.о. голови правління Баришев І.Г., під час виконання своїх посадових обов'язків, наказом по Товариству зменшував посадові оклади окремим працівникам ПАТ «Аграрний фонд» у залежності від особистості, що може свідчити про дискримінацію та суперечить статті 2¹ Кодексу законів про працю України.

Призначений в.о. голови правління Баришевим І.Г. на посаду Директора з логістики та виробничих операцій Дрань Володимир Ярославович, в подальшому призначений на посади директорів дочірніх підприємств Товариства «Агрофінфонд» та «Агрофонд-зерно» та виконував повноваження одночасно.

Перебуваючи на посадах директорів дочірніх підприємств, Дрань В.Я. візував накази з основної діяльності ПАТ «Аграрний фонд», як директор з логістики та виробничих операцій.

Зокрема, наказ Товариства від 19.03.2020 № 57/1 «Про погодження укладання договорів», разом з усіма додатками до нього без обмеження суми, наказу від

19.12.2019 № 102, яким вносилися зміни до Положення про Комісію з ризиків ПАТ «Аграрний фонд» і Персонального складу комісії з ризиків та інших наказів.

З огляду на вище зазначене, на думку аудиторської групи дії Драня В.Я. мають ознаки корупційних правопорушень.

Більшість наказів з основної діяльності ПАТ «Аграрний фонд» не завізовані виконавцем проекту, керівником структурного підрозділу, а також юридичною службою, що відповідно до вимог Інструкції з діловодства є обов'язковим.

В ході аудиту встановлені факти необґрунтованої наявності в реєстраційних індексах (номерах) документів (наказів) похилої ризику або тире та відсутність віз виконавця та відповідальних структурних підрозділів можуть свідчити про підготовку їх «заднім числом».

Під час виконання своїх посадових обов'язків комплаєнс-директор Мельников Д.О. використовував не зареєстровані довіреності, що на думку аудиторів може свідчити про перевищення повноважень та про порушення Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88.

Водночас Мельников Д.О. оформлював та підписував офіційні документи ПАТ «Аграрний фонд» не на фірмових бланках, чим порушував Інструкцію з діловодства в ПАТ «Аграрний фонд». Зазначене може призвести до непередбачуваних наслідків, оскільки достовірно не відомо куди і якого змісту направлені від імені Товариства такі документи.

Варто зазначити, що з 26.11.2019 року, тобто після призначення виконуючим обов'язки голови правління Баришева Івана Григоровича, Товариством укладались договори поставки зерна врожаю 2020 року поза організованим ринком (не біржові).

Проведеним аналізом протоколів засідань Комісії з ризиків за період, що охоплюється внутрішнім аудитом встановлені непоодинокі випадки укладання договорів поставки зерна врожаю 2020 року без відповідного розгляду та рішення Комісії з ризиків, чим порушено норми пункту 2.4 розділу 2 Положення про комісію з ризиків Товариства, затвердженого наказом від 06.05.2015 № 61 (зі змінами).

Всі вищезазначені недоліки закупівлі зерна майбутнього врожаю несуть в собі негативний вплив на діяльність Товариства у вигляді можливих фінансово-матеріальних втрат, не ефективного використання ресурсів, недостовірності інформації і як наслідок репутаційних втрат.

1.5. Опис об'єкта внутрішнього аудиту:

ПАТ «Аграрний фонд» утворено Кабінетом Міністрів України. Відповідно до Статуту єдиним акціонером – є держава в особі Міністерства аграрної політики України (далі – Мінагрополітики).

Юридична адреса: 01001, м. Київ, Шевченківський район, вулиця Бориса Грінченка, 1. Фактична адреса: 03151, м. Київ, Солом'янський район, провулок Очаківський, 5/6. Код ЄДРПОУ: 38926880.

Правовий статус суб'єкта – юридична особа. Організаційно-правова форма господарювання – публічне акціонерне товариство.

Товариство має у власності відокремлене майно (в тому числі нерухоме), може від свого імені набувати майнових і особистих немайнових прав, у тому числі укладати угоди (договори, контракти), вчиняти інші правочини.

Товариство має право бути засновником, співзасновником та учасником інших юридичних осіб, відкривати свої філії, представництва, інші відокремлені підрозділи без створення юридичної особи.

Види діяльності за КВЕД: 46.21 – Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин; 01.11 – Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур; 10.62 – Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості; 46.11 – Діяльність посередників у торгівлі сільськогосподарською сировиною, живими тваринами, текстильною сировиною та напівфабрикатами; 46.36 – Оптова торгівля цукром, шоколадом і кондитерськими виробами; 52.10 – Складське господарство.

Товариство зареєстроване Шевченківською районною у м. Києві районною державною адміністрацією 07.10.2013 та ДПІ в Шевченківському районі м. Києва платником податку на додану вартість (свідоцтво від 01.11.2013 № 200146540 серії НБ № 545250). Із 2017 року включено до Реєстру великих платників податків та перебуває на обліку в Офісі великих платників податків.

Посадовими особами Товариства, яким надано право розпоряджатися рахунками та підписувати розрахункові документи у періоді, що підлягав аудиту, були:

✓ з 01.11.2019 по 21.11.2019 – голова правління Радченко Андрій Анатолійович (наказ Товариства «Про призначення Радченка А.А.» від 28.04.2015 № 97-к, розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.02.2015 № 175-р «Про призначення Радченка А.А. головою правління ПАТ «Аграрний фонд», розпорядження КМУ від 23.10.2019 № 1059-р «Про звільнення Радченка А.А. з посади голови правління ПАТ «Аграрний фонд», наказ Товариства «Про звільнення Радченка А.А.» від 21.11.2019 № 515-к);

✓ з 26.11.2019 по 13.05.2020 та від 13.05.2020 № 514-р «Про звільнення Баришева І.Г. від виконання обов'язків голови правління ПАТ «Аграрний фонд», накази Товариства: від 26.11.2019 № 523-к «Про призначення Баришева І.Г.», від 13.05.2020 № 169-к «Про звільнення Баришева І.Г.» та від 18.05.2020 № 183-к «Про внесення змін до наказу ПАТ «Аграрний фонд» від 14.05.2020 № 169-к»).

✓ з 14.05.2020 по теперішній час – виконуючий обов'язки голови правління Банчук Богдан Миколайович (розпорядження Кабінету Міністрів України: від 13.05.2020 № 515-р «Про призначення Банчука Б.М. виконуючим обов'язки голови правління ПАТ «Аграрний фонд», наказ Товариства від 14.05.2020 № 170-к).

В періоді, що підлягав дослідженню, право першого підпису на фінансових та банківських документах, документах по операціях з цінними паперами, фінансовій та податковій звітності, відповідно до наказів ПАТ «Аграрний фонд» надавалося, зокрема:

- згідно наказу від 13.11.2018 № 91:
  - директору виконавчому Зубареву Миколі Олексійовичу;
  - фінансовому директору Швецю Олегу Станіславовичу.
- згідно наказу від 28.11.2019 № 72:

- виконуючому обов'язки голови правління ПАТ «Аграрний фонд» Баришеву Івану Григоровичу.

Пунктом 2 наказу від 28.11.2019 № 72 визнано недійсність наказу Товариства від 13.11.2018 № 91 «Про надання права першого та другого підписів на документах».

➤ згідно наказу від 04.12.2019 № 80:

- виконуючому обов'язки голови правління ПАТ «Аграрний фонд» Баришеву Івану Григоровичу – право першого підпису;

- головному бухгалтеру Вінді Наталії Сергіївні – право другого підпису на фінансових та банківських документах.

Пунктом 3 наказу від 04.12.2019 № 80 визнано недійсність наказу Товариства від 28.11.2019 № 72 «Про надання права першого та другого підписів на документах».

➤ згідно наказу від 14.05.2020 № 79:

- виконуючому обов'язки голови правління ПАТ «Аграрний фонд» Банчуку Богдану Миколайовичу – право першого підпису;

- провідному фахівцю відділу фінансово-економічної діяльності управління інвестиційної діяльності фінансового департаменту Леванчуку Дмитру Олександровичу – право другого підпису на фінансових та банківських документах.

Пунктом 3 наказу від 14.05.2020 № 79 визнано недійсність наказу Товариства від 04.12.2019 № 80 «Про надання права першого та другого підписів на документах».

➤ згідно наказу від 26.05.2020 № 99:

- виконуючому обов'язки голови правління ПАТ «Аграрний фонд» Банчуку Богдану Миколайовичу – право першого підпису;

- директору фінансового департаменту – головному бухгалтеру Ткачук Юлії Володимирівні та начальнику управління казначейства фінансового департаменту Леванчуку Дмитру Олександровичу – право другого підпису на фінансових та банківських документах.

Пунктом 3 наказу від 26.05.2020 № 99 визнано недійсність наказу Товариства від 14.05.2020 № 79 «Про надання права першого та другого підписів на документах».

✓ з 01.11.2019 по 06.12.2019 – головний бухгалтер Ткачук Юлія Володимирівна (накази ПАТ «Аграрний фонд»: «Про прийняття на роботу Ткачук Ю.В.» від 25.05.2016 № 85-к та «Про звільнення» від 06.12.2019 № 546-к);

✓ з 28.11.2019 по 21.05.2020 – головний бухгалтер Вінда Наталя Сергіївна, накази ПАТ «Аграрний фонд»: «Про прийняття на роботу Вінди Н.С.» від 28.11.2019 № 529-к та «Про звільнення» від 21.05.2020 № 228-к.

- з 22.05.2020 по теперішній час – директор фінансового департаменту-головний бухгалтер Ткачук Юлія Володимирівна (наказ ПАТ «Аграрний фонд»: «Про переведення Ткачук Ю.В.»

Копії наказів у Додатку ____ до звіту.

Відповідно до наданої Товариством довідки, ПАТ «Аграрний фонд» використовуються 17 (сімнадцять) рахунків в 6 (шести) банках та інших фінансових установах

Довідка Товариства про реквізити банківських рахунків в Додатку ____ до звіту.

1.6. Строк проведення внутрішнього аудиту: з 02.06.2020 по 26.06.2020.

1.7. Період за який проводиться внутрішній аудит: з 01.11.2019 по 01.06.2020.

На підставі наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 29.10.2019 № 284 (із змінами та доповненнями) у строк з 18.12.2019 по 31.03.2020 проводився позаплановий внутрішній аудит Товариства за період діяльності з 01.01.2018 по 31.03.2020 (Аудиторський звіт від 31.03.2020 № 2501-03/5).

II. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА

2.1. Організаційне забезпечення функціонування Публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд»

2.1.1. В ході проведення аудиту встановлено, що в періоді, який підлягав дослідженню, до організаційної структури ПАТ «Аграрний фонд» та штатних розписів, на підставі наказів Товариства, підписаних в.о. голови правління Баришева І.Г., неодноразово вносилися зміни.

Зокрема, згідно п. 1 наказу Товариства від 28.11.2019 № 72/1 внесено зміни:

1.1. До організаційної структури ПАТ «Аграрний фонд», затвердженої наказом Товариства від 01.11.2018 № 88, підпорядкувавши голові правління наступні структурні підрозділи:

- Фінансовий департамент;
- Департамент адміністрування;
- Управління інвестиційної діяльності;
- Управління по роботі з персоналом;
- Управління інформаційних технологій;
- Адміністративно-господарське управління.

1.2. Штатного розпису працівників ПАТ «Аграрний фонд», затвердженого наказом Товариства від 25.06.2019 № 35, а саме:

- ввести посаду «референт» з підпорядкуванням голові правління у відповідності до умов, зазначених у додатку;
- ввести посаду «радник» – 2 штатних одиниці з підпорядкуванням голові правління у відповідності до умов, зазначених у додатку;
- утворити структурний підрозділ «управління безпеки» з підпорядкуванням голові правління у відповідності до умов, зазначених у додатку;
- утворити «відділ внутрішньої безпеки» та «відділ зовнішньої безпеки» в управлінні безпеки у відповідності до умов, зазначених у додатку;
- ввести посаду «провідний фахівець» у відділ внутрішньої безпеки та відділ зовнішньої безпеки управління безпеки по 3 штатні одиниці у відповідності до умов, зазначених у додатку.

Аудиторська група зауважує, що індекс (номер) наказу «72/1» викликає сумніви в частині легітимності (описано нижче по тексті).

Копія наказу Товариства від 28.11.2019 № 72/1 в Додатку ___ до звіту.

Також, аудитом встановлено, що пунктом 1 наказу Товариства від 10.12.2019 № 92 затверджено нові редакції:

- 1.1. Організаційної структури працівників ПАТ «Аграрний фонд»;
- 1.2. Штатний розпис працівників ПАТ «Аграрний фонд»;
- 1.3. Систему позиційних посад (система Грейдів) працівників.

Пунктом 2 зазначеного наказу, документи, передбачені п. 1 цього наказу, передбачено ввести в дію з 16 грудня 2019 року.

Пунктом 3 наказу визначено, що повноваження, права та обов'язки директора із збуту та закупівель, **директора з логістики та виробничих операцій**, компласнс-директора, директора з безпеки закріпити відповідним наказом, розроблення якого покласти на управління юридичного супроводження діяльності

компанії, та в строк до 13 січня 2020 року подати його до управління по роботі з персоналом для подальшого погодження.

Копія наказу від 10.12.2019 № 92 в Додатку ____ до звіту.

Слід зауважити, як і зазначалося і аудиторському звіті від 31.03.2020 № 2501-03/5 (у строк з 18.12.2019 по 31.03.2020 департаментом внутрішнього аудиту Мінекономіки проводився позаплановий внутрішній аудит Товариства за період діяльності з 01.01.2018 по 31.03.2020), фактично керівництво Товариством здійснює голова правління, позаяк першого заступника голови та заступників голови у періоді, за який проводиться аудит призначено не було.

На час проведення позапланового аудиту ситуація з управлінням Товариством залишається незмінною.

Згідно наданої Товариством Довідки на запит аудиторської групи від 05.05.2020 № 4:

Щодо пункту 2: ПАТ «Аграрний фонд» діє на підставі Статуту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 698 (далі – Статут), згідно з яким повноваження загальних зборів здійснюються Мінагрополітики (правонаступником якого є Мінекономрозвитку) **без скликання загальних зборів** (пп.1 п. 36 Статуту).

Враховуючи вищевикладене, **річні загальні збори ПАТ «Аграрний фонд» не скликалися.**

Щодо пунктів 3-5: Згідно з п. 43 Статуту управління поточною діяльністю ПАТ «Аграрний фонд» здійснюється правлінням – виконавчим колегіальним органом товариства, до складу якого входять голова правління, перший заступник голови правління, заступник голови правління, інші члени правління.

На сьогоднішній день правління ПАТ «Аграрний фонд» не сформовано, жодний член правління, крім голови правління, не призначався.

Відповідно до п. 47 Статуту голова правління організовує роботу правління та в період між засіданнями правління здійснює безпосереднє керівництво товариством, вирішує всі питання діяльності товариства, крім тих, що належать до виключної компетенції інших органів товариства.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.05.2020 р. № 115-р призначено Банчука Богдана Миколайовича виконуючим обов'язки голови правління, який здійснює управління поточною діяльністю товариства.

У зв'язку із зазначеним, **в ПАТ «Аграрний фонд» не видавались розпорядження (накази) голови правління про затвердження планів роботи правління та про проведення позапланових засідань правління товариства.** Також, у ПАТ «Аграрний фонд» відсутній структурний підрозділ, відповідальний за організацію засідань правління. Юридичне супроводження діяльності товариства здійснюється департаментом юридичного та адміністративного забезпечення.

Запит та Довідка на запит аудиторської групи від 05.05.2020 № 4 в Додатку ____ до звіту.

При дослідженні розпорядчих документів Товариства (наказів з основної діяльності) аудиторською групою виявлено низку наказів, за змістом яких в. о. голови правління Баришевим І.Г. одноосібно приймалися рішення, які відповідно до статутних положень належать до повноважень наглядової ради та/або правління

Товариства, зокрема:

➤ На підставі наказу Товариства від 15.01.2020 № 12 проведено уцінку товарних запасів ПАТ «Аграрний фонд». Відповідно до бухгалтерської довідки, на кінець 2019 року ПАТ «Аграрний фонд» **сформовано резерв на знецінення запасів в сумі 1 150 601 262,87 грн**, що становить більше 23 відсотків вартості активів (5,0 млрд. грн) та є **значним правочином і відноситься до повноважень Наглядової ради** (підпункт 7 пункту 41 Статуту). *Питання прийняття рішення про уцінку товарних запасів Комісією з ризиків детально описано в розділі «Уцінка товарних запасів» цього аудиторського звіту.*

Копія наказу Товариства від 15.01.2020 № 12 в Додатку ____ до звіту.

➤ На підставі наказу Товариства від 23.04.2020 № 71 за одноосібним рішенням в.о. голови правління Баришева І.Г. зменшено статутний капітал дочірнього підприємства «Агрофонд-зерно» на 240 000 000,00 (двісті сорок мільйонів) гривень.

Пунктом 4 зазначеного наказу уповноважено т.в.о. директора дочірнього підприємства «Агрофонд-зерно» **Драня Володимира Ярославовича** вчинити необхідні дії щодо державної реєстрації змін до Статуту.

Довідково: Дрань В.Я. відповідно до наказів ПАТ «Аграрний фонд» від 13.03.2020 № 53 та № 54 одночасно був тимчасово виконуючим обов'язки директора дочірніх підприємств «Агрофонд-зерно» та «Агрофінфонд».

Копії наказів Товариства від 13.03.2020 № 53 та № 54 в Додатку ____ до звіту.

Крім цього, при дослідженні розпорядчих та кадрових наказів Товариства встановлено, що Дрань В.Я. на підставі наказу Товариства від 06.12.2019 № 544-к прийнятий на посаду Директора з логістики та виробничих операцій та звільнений на підставі наказу Товариства від 11.06.2020 № 315-к.

Копії наказів Товариства від 06.12.2019 № 544-к та від 11.06.2020 № 315-к в Додатку ____ до звіту.

В той же час аудитом встановлено, що Дрань В.Я., перебуваючи на посадах директора дочірніх підприємств, візував накази з основної діяльності ПАТ «Аграрний фонд», як директор з логістики та виробничих операцій. Зокрема, згідно наказу Товариства від 19.03.2020 № 57/1 «Про погодження укладання договорів», яким надається згода ДП «Агрофонд-зерно» на укладення договору з ПАТ «Аграрний фонд» разом з усіма додатками до нього, **без обмеження суми.**

Копія наказу від 19.03.2020 № 57/1 в Додатку ____ до звіту.

Аналогічно, Дранем В.Я. здійснювалося візування наказу від 19.12.2019 № 102, яким вносилися зміни Положення про Комісію з ризиків ПАТ «Аграрний фонд» та Персонального складу комісії з ризиків.

Копія наказу від 19.12.2019 № 102 в Додатку ____ до звіту.

З огляду на вище зазначене, на думку аудиторської групи дії Драня В.Я. мають ознаки корупційних правопорушень.

Висновок:

В досліджуваному період річні загальні збори ПАТ «Аграрний фонд» не скликались, правління ПАТ «Аграрний фонд» не сформовано, жодний член правління (заступники та інші члени правління), крім голови правління, Кабінетом Міністрів України не призначався.

ПАТ «Аграрний фонд» не видавались розпорядження (накази) голови

правління про затвердження планів роботи правління та про проведення позапланових засідань правління товариства.

В ході аудиту виявлено низку наказів, за змістом яких в. о. голови правління Баришевим І.Г. одноосібно приймалися рішення, які відповідно до статутних положень належать до повноважень наглядової ради та/або правління Товариства. Зокрема наказом Товариства від 15.01.2020 № 12 проведено уцінку товарних запасів та сформовано резерв на знецінення запасів в сумі 1 150 601 262,87 грн, що становить більше 23 відсотків вартості активів (5,0 млрд. грн) та є значним правочином і відноситься до повноважень Наглядової ради.

Також, за одноосібним рішенням в.о. голови правління Баришева І.Г. зменшено статутний капітал дочірнього підприємства «Агрофонд-зерно» на 240 000 000,00 (двісті сорок мільйонів) гривень.

Призначений в.о. голови правління Баришевим І.Г. на посаду Директора з логістики та виробничих операцій Дрань Володимир Ярославович, в подальшому призначений на посади директорів дочірніх підприємств Товариства «Агрофінфонд» та «Агрофонд-зерно» та виконував повноваження одночасно.

Перебуваючи на посадах директорів, Дрань В.Я. візував накази з основної діяльності ПАТ «Аграрний фонд», як директор з логістики та виробничих операцій.

Зокрема, наказ Товариства від 19.03.2020 № 57/1 «Про погодження укладання договорів», разом з усіма додатками до нього без обмеження суми, наказу від 19.12.2019 № 102, яким вносилися зміни до Положення про Комісію з ризиків ПАТ «Аграрний фонд» і Персонального складу комісії з ризиків та інших наказів.

З огляду на вище зазначене, на думку аудиторської групи дії Драня В.Я. мають ознаки корупційних правопорушень.

2.1.2. Інструкцією з діловодства в ПАТ «Аграрний фонд» (надалі – Інструкція з діловодства), затвердженою наказом Товариства від 13.10.2015 № 147 визначено, зокрема п. 2.16.4: «Проекти наказів з основної діяльності готуються структурними підрозділами за дорученням Голови правління Товариства (заступника голови правління) або за власною ініціативою. До підготовки проекту наказу може бути залучено декілька структурних підрозділів.

Аудиторська група звертає увагу на те, що Інструкція з діловодства в ПАТ «Аграрний фонд» розроблена з урахуванням вимог Типової інструкції..., затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1242, яка втратила чинність на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 55.

Рекомендуємо:

Розробити нову Інструкцію з діловодства в ПАТ «Аграрний фонд» з врахуванням вимог постанови КМУ від 17.01.2018 та Правил організації діловодства, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 18.06.2015 № 1000/5, а також національних стандартів на організаційно-розпорядчу документацію.

Відповідно до Інструкції з діловодства, **Проекти наказів з основної діяльності візуються** на звороті останнього аркуша виконавцем проекту, керівником структурного підрозділу, який готує проект наказу і вносить його на

розгляд Голови правління Товариства, іншими посадовими особами, яких стосується документ та заступниками голови правління відповідно до розподілу обов'язків.

Проекти всіх наказів в обов'язковому порядку візуються юридичною службою, а ті, виконання яких потребує фінансового забезпечення – фінансовою службою Товариства.

Копія Інструкції з діловодства в ПАТ «Аграрний фонд» в Додатку ____ до звіту.

Дослідженням розпорядчих документів (наказів з основної діяльності) ПАТ «Аграрний фонд», встановлено, що **більшість наказів з основної діяльності не завізовані виконавцем проекту, керівником структурного підрозділу, а також юридичною службою, що є обов'язковим.**

Також, аудиторська група звертає увагу та вважає, що **реєстраційний індекс (номер) як вхідного так і вихідного документа не може містити тире та/або правобічної похилої ризи** (зокрема, як зазначалося вище, наказ № 72/1 від 28.11.2019, а також від 19.03.2020 № 57/1, від 23.04.2020 № 72/1 та інші), за винятками, які передбачені Інструкцією з діловодства (підпункт 2.4.4. розділу II).

Необґрунтована наявність в реєстраційному індексі документа похилої ризи або тире та відсутність віз виконавця та відповідальних структурних підрозділів можуть свідчити про підготовку їх «заднім числом».

Висновок:

Більшість наказів з основної діяльності ПАТ «Аграрний фонд» не завізовані виконавцем проекту, керівником структурного підрозділу, а також юридичною службою, що відповідно до вимог Інструкції з діловодства є обов'язковим.

Необґрунтована наявність в реєстраційному індексі (номері) документа похилої ризи або тире та відсутність віз виконавця та відповідальних структурних підрозділів можуть свідчити про підготовку їх «заднім числом».

2.1.3. При перегляді вихідної документації ПАТ «Аграрний фонд» виявлено довіреності, за якими в.о. голови правління Баришев І.Г. (далі – Довіритель) уповноважує Мельникова Д.О. бути представником Товариства та діяти від його імені в органах Національної поліції, Генеральної прокуратури України та її підрозділах, Державному бюро розслідувань та його підрозділах, в усіх та будь-яких судах всіх інстанцій, в тому числі господарських, адміністративних, загальної юрисдикції, включаючи цивільні, адміністративні, господарські та кримінальні, на всіх стадіях цивільного, адміністративного, господарського, кримінального судового процесу з усіма процесуальними правами, наданими позивачу, відповідачу, потерпілому, цивільному позивачу, цивільному відповідачу, третій особі, в тому числі ознайомлення з матеріалами справи, подання доказів, заперечень та клопотань, збільшення розміру позовних вимог, зміни предмету або підстав позову, оскарження рішень суду до апеляційної та касаційної інстанції, отримання рішень суду та виконавчого документу, пред'явлення виконавчого документу до виконання до органу виконавчої служби, участі у всіх стадіях виконавчого впровадження; в банках та банківських установах, нотаріальних органах, у відносинах з приватним нотаріусом, державними реєстраторами з усіх

питань, що виникають в ході звичайної господарської (статутної) діяльності та корпоративного управління Довірителя.

Також, цією довіреністю визначено, що для цього будь-якому Повіреному надаються повноваження щодо складання, підписання, подання та отримання будь-яких документів, зокрема, заяв, позовних, скарг (в тому числі апеляційних), засвідчення копій документів для судових органів, клопотань, довідок, розписуватись від імені Довірителя та виконання будь-яких інших дій та правочинів від імені Довірителя, безпосередньо пов'язаних з виконанням представництва за цією довіреністю.

Мельникова Д.О. прийнято на роботу на підставі наказу Товариства від 29.11.2019 № 532-к на посаду начальника управління правового забезпечення в порядку переведення з ДП «Спецагролізинг».

Наказом від 28.12.2019 № 579-к начальника управління правового забезпечення Мельникова Д.О. переведено з 01.01.2020 на посаду комплаєнс-директора.

Зазначені вище довіреності оформлено на фірмових бланках ПАТ «Аграрний фонд».

Зокрема, відповідно до журналу обліку фірмових бланків ПАТ «Аграрний фонд» бланк № 061539 видано 12.12.2019 та бланк № 062230 видано 24.01.2020 Мельникову Денису.

Використання зазначених бланків з № 062230 та № 061539 взагалі не відображено в журналі обліку фірмових бланків Управління правового забезпечення.

Варто зазначити, що зазначені довіреності не зареєстровані та не мають обов'язкових реквізитів, передбачених Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Міністерство фінансів України від 88 від 24.05.95 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05.06.1995 за № 168/704 (далі Положення № 88).

Відповідно до абз. 3 пункту 2.5 Положення № 88 повноваження на здійснення господарської операції особи, яка в інтересах юридичної особи або фізичної особи-підприємця одержує основні засоби, запаси, нематеріальні активи, грошові документи, цінні папери та інші товарно-матеріальні цінності згідно з договором, підтверджуються відповідно до законодавства. **Такі повноваження можуть бути підтверджені, зокрема, письмовим договором, довіреністю, актом органу юридичної особи тощо.**

Також, пунктом 2.7 Положення № 88 визначено, що первинні документи складаються на бланках типових і спеціалізованих форм, затверджених відповідним органом державної влади. Документування господарських операцій може здійснюватися із використанням виготовлених самостійно бланків, які **повинні містити обов'язкові реквізити** чи реквізити типових або спеціалізованих форм.

Таким чином, під час виконання своїх посадових обов'язків комплаєнс-директор Мельников Д.О. використовував не зареєстровані довіреності, що на думку аудиторів може свідчити про перевищення повноважень та про порушення Положення про документальне забезпечення записів у

бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Міністерство фінансів України від 88 від 24.05.95.

Копії довіреностей (бланк № 061539 та № 062230), журналів обліку фірмових бланків ПАТ «Аграрний фонд» та Управління правового забезпечення, наказів від 29.11.2019 № 532-к, 28.12.2019 № 579-к в Додатку ____ до звіту

На підставі виданих довіреностей Мельников Д.О. направляв власноручно підписані:

- заяви до Коростенського міського суду Житомирської області;
- заява до офісу великих платників податків Державної фіскальної служби;
- відзив на апеляційну скаргу до Сумського апеляційного суду;
- лист від 26.03.2020 № 290/403 народному депутату України Максиму

Заремському та копію в.о. директору департаменту агропромислового розвитку Чернівецької ОДА Бойчуку Б.Т.;

- звернення від 08.04.2020 до приватного нотаріуса Мурашківської О.С.;
- скаргу від 10.04.2020 на фальсифікацію документів до АТ «Укрпошта»;
- заяви до Липоводолинського районного суду Сумської області.

Зазначені вище заяви, відзиви, листи, звернення та скарги, підписані Мельниковим Д.О. на направлені адресатам оформлені не на бланках (не мають шестизначний номер).

Відповідно до розділу 2.2 «Бланки документів та вимоги до їх оформлення» Інструкції з діловодства в ПАТ «Аграрний фонд», затвердженою наказом від 13.10.2015 № 147, документи Товариства оформлюються на бланках, виготовлених друкарським способом або за допомогою комп'ютерної техніки.

Загальний бланк виготовляється друкарським способом, має шестизначний номер і підлягає обов'язковому обліку.

Таким чином, комплаєнс-директор Мельников Д.О. під час виконання своїх посадових обов'язків оформлював та підписував офіційні документи Товариства не на фірмових бланках, чим порушував Інструкцію з діловодства в ПАТ «Аграрний фонд» та може призвести до непередбачуваних наслідків, оскільки достовірно не відомо куди і якого змісту направлені від імені Товариства такі документи.

Копії заяви, відзиви, листи, звернення та скарги в Додатку ____ до звіту.

На час завершення аудиту комплаєнс-директора Мельникова Д.О. та радника голови правління Остапуценка О.О. звільнено із займаних посад.

Висновок:

Під час виконання своїх посадових обов'язків комплаєнс-директор Мельников Д.О. використовував не зареєстровані довіреності, що на думку аудиторів може свідчити про перевищення повноважень та про порушення Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Міністерство фінансів України від 24.05.1995 № 88.

Водночас Мельников Д.О. оформлював та підписував офіційні документи ПАТ «Аграрний фонд» не на фірмових бланках, чим порушував Інструкцію з діловодства в ПАТ «Аграрний фонд». Зазначене може призвести до непередбачуваних наслідків, оскільки достовірно не відомо куди і якого змісту направлені від імені Товариства такі документи.

Рекомендуємо:

Посилити контроль за використанням фірмових бланків Товариства. Звернутись до контрагентів та правоохоронних органів з повідомленням про

скасування виданих Мельникову Д.О. довіреностей та попередженням про можливе шахрайство.

2.2. Дослідження законності проведених витрат при не затвердженому фінансовому плані.

Аудиторським дослідженням встановлено, що наданий для дослідження фінансовий план ПАТ «Аграрний фонд» на 2020 рік за своєю формою відповідає вимогам Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки, затвердженого наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 02.03.2015 № 205 (далі – Порядок № 205).

Аналізом дотримання встановленої законодавством процедури складання фінансового плану ПАТ «Аграрний фонд», обґрунтованості включення до нього показників, а також його затвердження (погодження) встановлено наступне.

Фінансовий план на 2020 рік підписаний в.о. голови правління ПАТ «Аграрний фонд» Баришевим І.Г., затверджений державним секретарем Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Черних О.О. 12.05.2020, тобто із порушенням терміну, визначеного Порядком № 205.

Необхідно зазначити, що у разі не затвердження (непогодження) річних фінансових планів у встановленому порядку, здійснення витрат суб'єктами господарювання державного сектору економіки регулюється постановою Кабінету Міністрів України від 03.10.2012 № 899 «Про порядок здійснення витрат суб'єктами господарювання державного сектору економіки у разі не затвердження (непогодження) річних фінансових планів у встановленому порядку» (надалі – Постанова № 899).

Відповідно до вимог Постанови № 899 суб'єкти господарювання державного сектора економіки (далі – суб'єкти господарювання) у разі не затвердження (непогодження) річних фінансових планів у встановленому порядку можуть здійснювати витрати, які безпосередньо пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг).

При цьому, забороняється здійснювати витрати на капітальні інвестиції (за винятком випадків, рішення щодо яких прийнято Кабінетом Міністрів України); придбання та оренду легкових автомобілів; маркетингові та інформаційно-консультаційні послуги; консалтингові послуги; страхування (крім витрат на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, обов'язкове страхування та страхування відповідно до міжнародних договорів); представницькі заходи; виробництво та розповсюдження реклами; благодійну, спонсорську та іншу допомогу; відрахування до резерву сумнівних боргів; не можуть здійснювати продаж, списання державного майна, виплату винагороди (премії) керівникам.

Підпунктом 2 пункту 1 цього порядку передбачено, що зазначені у підпункті 1 цього пункту обмеження діють на період до затвердження (погодження) в установленому порядку річного фінансового плану суб'єкта господарювання.

Як зазначено вище, фінансовий план ПАТ «Аграрний фонд» на 2020 рік затверджено 12.05.2020, тобто до цього часу на Товариство поширюються заборони, визначені підпунктом 1 пункту 1 Постанови № 899.

Дослідженням проведених ПАТ «Аграрний фонд» витрат встановлено, що у порушення вимог підпункту 1 пункту 1 Постанови № 899 Товариством у період з 01.01.2020 по 12.05.2020 проведено ряд витрат, стосовно яких існує заборона на проведення у разі не затвердження фінансового плану.

Зокрема, впродовж періоду з 01.01.2020 по 12.05.2020 Товариством проведено витрат на загальну суму 2 310 861,83 грн, а саме:

- надання інформаційно-консультаційних послуг на загальну суму 294 284,00 грн, в т.ч. Міжнародна юридична служба «Інтерліга» на суму 166 284,00 грн, ТОВ «Інфоіндустрія» на суму 128 000,00 гривень;

- виробництво та розповсюдження реклами на загальну суму 333 078,70 грн, в т.ч. ФОП Заставська Марія Олександрівна на суму 616,00 гривень, ТОВ «Оверпринт» на суму 37 380,40 грн, ФОП Підосична Наталя Володимирівна на суму 68 489,00 грн, ТОВ «Київський міжнародний контрактний ярмарок» на суму 7 326,00 грн, ТОВ «Інфоіндустрія» на суму 12 000,00 грн, ТОВ «Корвус Прінт» на суму 14 600,40 грн, Центр підтримки експорту КТІП на суму 192 666,90 гривень;

- консалтингові послуги на загальну суму 1 680 000,00 грн, в т.ч. ТОВ МІК «Старт» на суму 540 000,00 грн, Крестон Джі Сі Джі Едвайзори на суму 1 140 000,00 гривень,

- списано основних засобів (мережеве сховище) на суму 3 499,04 гривень.

Копії договорів та актів в Додатку ____ до звіту.

Висновок:

Затвердження фінансового плану ПАТ «Аграрний фонд» на 2020 рік відбулося 12.05.2020, тобто із порушенням терміну, визначеного ч. 2 ст. 75 Господарського Кодексу України та п. 5 Порядку № 205, а саме, після 01 вересня року, що передує плановому.

Товариством в порушення вимог Постанови № 899 проведені незаконні витрати на суму 2 114,08 тис. грн на цілі, стосовно яких існує заборона на їх проведення у разі не затвердження фінансового плану (до моменту його затвердження), а саме: за рахунок оплати за надання інформаційно-консультаційних послуг на суму 294,28 тис. грн, виробництво та розповсюдження реклами на суму 139,8 тис. грн, консалтингові послуги на суму 1 680,0 тис. гривень.

Рекомендуємо:

Суворо дотримуватись термінів подання на затвердження фінансового плану. На час відсутності затвердженого фінансового плану здійснювати видатки підприємства у відповідності до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 03.10.2012 № 899.

Притягнути до відповідальності осіб винних за порушення норм Постанови № 899 та звернутись до правоохоронних органів з приводу розслідування неправомірних витрат.

2.3. Аналіз річної фінансової звітності Товариства за 2019 рік

Дослідженням фінансової звітності Товариства за 2019 рік (ф. № 1 «Баланс», ф. № 2 «Звіт про фінансові результати», ф. № 3 «звіт про рух грошових коштів», ф. № 4 «Звіт про власний капітал» та ф. № 5 «Примітки до річної звітності»)

встановлено, що звітність подана до органів статистики 29.02.2020, що є порушенням вимог чинного законодавства (кінцевий термін подання – 28.02.2020).

Копії квитанцій про подання Товариством звітності до органів статистики та фінансова звітність станом на 31.12.20 в Додатку ____ до звіту.

Крім цього слід зазначити, що відповідно до частини третьої статті 14 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підприємства, що становлять суспільний інтерес (крім великих підприємств, які не є емітентами цінних паперів), публічні акціонерні товариства, суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку та суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, зобов'язані не пізніше ніж до 30 квітня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом з аудиторським висновком на своїй веб-сторінці та в інший спосіб у випадках, визначених законодавством.

На час проведення аудиту (червень 2020 року) ПАТ «Аграрний фонд» консолідована фінансова звітність ПАТ «Аграрний фонд» сформована, а також Товариством пройдено процедуру аудиту вказаної звітності, про що свідчить звіт незалежного аудитора ТОВ «БЕЙКЕР ТІЛЛІ Україна» від 06.05.2020.

Проте, на офіційній веб-сторінці <http://agrofond.gov.ua/laws/documents/> вказану звітність не оприлюднено.

Таким чином, *керівництвом ПАТ «Аграрний фонд» не забезпечено вчасне подання консолідованої фінансової звітності за 2019 рік до контролюючих органів, а також не оприлюднено її на офіційній веб-сторінці та або в інший спосіб, що в свою чергу є порушенням вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».*

Довідково:

Законом України від 05.10.2017 р. № 2164-VIII внесено зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон) щодо вдосконалення деяких положень.

Відповідно до Закону, сферу застосування міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ) поширено на великі підприємства (відповідають критеріям, установленим пп. 2 п. 2 розділу I Закону, та належать до тих, що становлять суспільний інтерес відповідно до пп. 1 п. 1 розділу I Закону) та підприємства, які здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення.

Відповідно до внесених змін МСФЗ для складання фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності застосовують: обов'язково – підприємства, що становлять суспільний інтерес (підприємства – емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до біржових торгів, банки, страховики, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи (крім інших фінансових установ і недержавних пенсійних фондів, що належать до мікропідприємств і малих підприємств, та підприємства, які відповідно до цього Закону належать до великих підприємств), публічні акціонерні товариства, підприємства, які здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України (п. 2 Порядку подання фінансової звітності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419); добровільно – інші підприємства (суб'єкти господарювання, крім бюджетних установ), які самостійно визначили доцільність застосування МСФЗ.

Статтею 6 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено, що Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні здійснюється з метою:

- створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств та гарантують і захищають інтереси користувачів;

- удосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку, затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади у межах своєї компетенції відповідно до галузевих особливостей мають право розробляти на базі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі методичні рекомендації щодо їх застосування за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку.

Наказом Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 635 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України» (із змінами і доповненнями, внесеними наказом Міністерства фінансів України від 14 січня 2020 року № 6), затверджені Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства (надалі – методичні рекомендації).

Пунктом 1.2. Методичних рекомендацій 1.2. визначено, що підприємство самостійно на основі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку визначає за погодженням з власником (власниками) або уповноваженим ним органом (посадовою особою) відповідно до установчих документів облікову політику підприємства, а також зміни до неї.

Мінагрополітики наказом від 22.06.2016 № 217 затвердило Методичні рекомендації щодо складання розпорядчого документа про облікову політику державного підприємства та акціонерного товариства. Їх розроблено для державних підприємств, що належать до сфери управління Мінагрополітики, та акціонерних товариств, управління корпоративними правами яких здійснює це міністерство.

Враховуючи положення законодавства, ПАТ «Аграрний фонд» відповідає двом критеріям (є підприємством, що становить суспільний інтерес (велике підприємство) та за організаційно-правовою формою є публічним акціонерним товариством) та зобов'язане складати фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами.

Положення про облікову політику ПАТ «Аграрний фонд» затверджене наказом Товариства від 26.12.2018 № 111 та розроблено на підставі Міжнародних стандартів фінансової звітності та Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (надалі – МСБО), обов'язкових для застосування до річних періодів, які розпочинаються з 01 січня 2019 року.

Таким чином, Товариство свідомо та на виконання вимог законодавства України обрало для себе складання фінансової звітності за МСФЗ.

Окрема фінансова звітність (уточнена) за рік, що закінчився 31 грудня 2019 року, затверджена 12 травня 2020 року від імені Товариства: т.в.о. голови

правління Баришевим І.Г. та головним бухгалтером Віндою Н.С та підготовлена фахівцями ТОВ МІК «СТАРТ» відповідно до договору № 22 від 25 січня 2020 року.

Копія окремої фінансової звітності (уточненої) підготовленої фахівцями ТОВ МІК «СТАРТ» в Додатку ___ до звіту.

При дослідженні банківських виписок ПАТ «Аграрний фонд» встановлено, що за Підготовку окремої фінансової звітності за міжнародними стандартами Товариством сплачено ТОВ МІК «СТАРТ» грошових коштів **в загальній сумі 540,0 тис. гривень.**

Також, при проведенні аудиту витрат встановлено, що за навчання фахівців (з числа співробітників Товариства) з питань підготовки та подання фінансової звітності за міжнародними стандартами, Товариством у листопаді 2019 року сплачено грошових коштів у загальній сумі **51 840,00 грн** (ТОВ ЛТД «Аудиторська фірма «Лекс-сервіс» – 21,84 тис. грн, ФОП «Рудковський К.Є.» – 30,0 тис. грн). В подальшому для переважної більшості ключових фахівців фінансового департаменту, що були задіяні в минулих періодах при формуванні фінансової звітності за МСФЗ, було створено такі умови праці, що вимусили їх звільнитися з займаних посад.

Таким чином, *прийняті керівництвом Товариства рішення призвели до додаткових необґрунтованих витрат грошових коштів на суму близько 600,0 тис. грн для залучення сторонніх осіб до формування фінансової звітності за МСФЗ при наявності власної бухгалтерської служби.*

Проведеним вибіркоким аналізом розбіжностей між фінансовою звітністю «Баланс» (ф. № 1), підготовленою ПАТ «Аграрний фонд» та поданою до органів статистики 29.02.2020 та окремою фінансовою звітністю (уточненою), підготовленою ТОВ МІК «СТАРТ» та затвердженою керівництвом Товариства 12.05.2020 встановлено наступне.

Актив балансу, розділ I «Необоротні активи», в рядку 1011 «Первісна вартість» та в р. 1012 «Знос» основних засобів Товариством завищено вартість на 2 019,0 тис. грн (в кожному) в порівнянні з уточненою звітністю.

Зазначена різниця виникла, як зазначалося вище, внаслідок не вірних розрахунків та застосування Товариством Положень (стандартів) бухгалтерського обліку України, а не міжнародних стандартів фінансової звітності, а саме в рядку 1011 «Первісна вартість» та в р. 1012 «Знос» основних засобів обліковуються МНМА, що суперечить МСФЗ.

Усього, по розділу I «Необоротні активи» різниця між показниками звітності склала -1,0 тис. гривень.

Актив балансу, розділ II «Оборотні активи», у рядку 1100 «Запаси» за даними Товариства відображено вартість у сумі 1 880 495,0 тис. грн, що на 9 106,0 тис. грн більше, ніж розраховано вартість запасів ТОВ МІК «СТАРТ» за міжнародними стандартами та з наданими поясненнями (примітками).

Різниця виникла за рахунок того, що у звітності ПАТ «Аграрний фонд», поданої до органів статистики 29.02.2020, не створено резерв на знецінення товарних запасів по рахунку 281 «Товари», які зберігаються на складах ТОВ «Родина Агро» в загальній кількості 1 748,83 тонн (гречка 3 кл – 452,22 тонн та кукурудза 3 кл – 1 296,61 тонн), а також не відображено резерв на знецінення застарілих нетоварних запасів по рахунку 20 «Виробничі запаси».

На звітну дату вся товарна продукція (запаси) представлена ТОВ «МІК СТАРТ» за чистою вартістю реалізації за вирахуванням резерву на знецінення

запасів, які знаходяться на території зони АТО, АР Крим, щодо яких Товариство подало судові позови на відшкодування або чиста вартість реалізації яких зменшилася відповідно до експертного висновку.

У рядку 1125 «Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги» Товариством подано показник у загальній сумі 389 586,0 тис. грн, що на 258 471,0 тис. грн більше, ніж за даними в окремій (уточненій) звітності, підготовленої фахівцями ТОВ МІК «СТАРТ». Різниця виникла за рахунок того, що у звітності ПАТ «Аграрний фонд», поданої до органів статистики 29.02.2020, не відображено резерви сумнівних боргів.

Усього розбіжності за розділом II «Оборотні активи» фінансової звітності «Баланс» (ф. № 1) підготовленою ПАТ «Аграрний фонд» та окремою фінансовою звітністю (уточненою), підготовленою ТОВ МІК «СТАРТ» склали 447 978,0 тис. гривень.

Зазначені вище неточності та перекручування в активі балансу призвели до виникнення неточностей і в пасиві балансу.

Зокрема, у рядку 1420 «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)» розділу I «Власний капітал» Товариством зазначено показник у сумі 3 036 930,0 тис. грн, що на 566 974,0 тис. грн менше, ніж розраховано ТОВ МІК «СТАРТ» та відображено в окремій (уточненій) фінансовій звітності.

Аналіз розбіжностей фінансової звітності «Баланс» (ф. № 1) в Додатку ____ до звіту.

Аналогічно проведено вибірковий аналіз розбіжностей між фінансовою звітністю «Звіт про фінансовий стан» (ф. № 2), підготовленою ПАТ «Аграрний фонд» та поданою до органів статистики 29.02.2020 та окремою фінансовою звітністю (уточненою), підготовленою ТОВ МІК «СТАРТ» та затвердженою керівництвом Товариства 12.05.2020 і встановлено, що бухгалтерією Товариства при підготовці річної звітності за 2019 рік з **невдомих причин (на час аудиту головний бухгалтер Товариства Вінда Н.С. звільнена) не відображено ряд операцій**, що призвело до викривлення фінансового результату за 2019 рік на загальну суму **566 973,0 тис. грн**, а саме.

➤ Не відображено резерв сумнівних боргів по розрахунках ПАТ «Аграрний фонд» з компанією «Taluman s.r.o.» на **суму 196 222,4 тис. гривень**.

Товариством листом від 03.06.2020 № 02-08/1/1315 подано до Господарського суду Одеської області Позовну заяву про стягнення заборгованості з компанії «Taluman s.r.o.» по контрактам від 08.10.2019 та від 23.10.2019 (опис контрактів та їх виконання наведено в Аудиторському звіті від 31.03.2020 № 2501-03/5).

Бухгалтерською довідкою № 8-МСФЗ, проект якої запропоновано фахівцями ТОВ МІК «СТАРТ», передбачається коригування бухгалтерського обліку для узгодження з МСБО, а саме для відображення доходів та витрат згідно МСФЗ та МСБО 1 «Подання фінансової звітності» та МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами».

Бухгалтерська довідка, картки рахунків до/після коригування по контрагенту «Taluman s.r.o.» та копія Позовної заяви в Додатку ____ до звіту.

➤ Штрафні санкції у **сумі 106 570,85 тис. грн** за невиконання ПАТ «Аграрний фонд» зобов'язань за Кредитним договором, укладеним з АТ «Державний

експортно-імпортний банк України», при складанні річної звітності зазначену суму не відображено.

- Додатковою угодою від 29.05.2020 № 18-1КУ0013-0006, укладеною новим керівництвом Товариства з АТ «Укрексімбанк», узгоджені зміни щодо змін умов кредитування та затверджено новий графік погашення кредиту.

Бухгалтерською довідкою № 9-МСФЗ, проект якої запропоновано фахівцями ТОВ МІК «СТАРТ», передбачається коригування бухгалтерського обліку для узгодження з МСБО «Розрахунки з банками», а саме для відображення нарахованої пені за несвоєчасне погашення кредиту згідно МСФЗ та МСБО 1 «Подання фінансової звітності».

Відображення в обліку нарахованої пені за простроченими кредитами проведено за дебетом рахунку 948 «Визнані штрафи, пені, неустойки» та кредитом рахунку 6851 «Розрахунки з іншими кредиторами».

Інформаційна довідка Товариства стосовно Кредитного договору та Додаткової угоди до нього, бухгалтерська довідка від 01.06.2020 № 9-МСФЗ та картки рахунків до/після коригування в Додатку ____ до звіту.

➤ У звітності за 2019 рік **не відображено витрат у загальній сумі 192 562,9 тис. грн**, в тому числі: у сумі 182 606,3 тис. грн на формування резерву по рахунку 386 «Резерв сумнівних боргів по іншій дебіторській заборгованості» та у сумі 9 956,6 тис. грн на формування резерву по рахунку 383 «Створення резерву сумнівних боргів по заборгованості за виданими авансами».

Бухгалтерською довідкою № 4-МСФЗ, проект якої запропоновано фахівцями ТОВ МІК «СТАРТ», передбачається коригування бухгалтерського обліку для відображення резервів очікуваних кредитних збитків (ОКЗ) та сумнівних боргів згідно з МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» та МСБО 1 «Подання фінансової звітності» відкориговані резерви очікуваних кредитних збитків по торговій дебіторській заборгованості, передплатах, претензіях та іншій дебіторській заборгованості.

Цією ж бухгалтерською довідкою передбачається розформування резерву у сумі 4 561,8 тис. грн на сумнівну заборгованість за товари, роботи послуги дочірнього підприємства «Агрофонд-зерно» по рахунку 381 «Створення резерву сумнівних боргів по заборгованості за товари, роботи, послуги».

Бухгалтерська довідка від 01.06.2020 № 4-МСФЗ та оборотно-сальдові відомості по рахунках 381, 383, 386 в Додатку ____ до звіту.

➤ Не відображено резерву на знецінення застарілих нетоварних запасів у **загальній сумі 584,4 тис. грн** по рахунку 20 «Виробничі запаси».

Бухгалтерською довідкою № 1-МСФЗ, проект якої запропоновано фахівцями ТОВ МІК «СТАРТ», передбачається коригування бухгалтерського обліку щодо відображення витрат на формування таких резервів.

Цією ж довідкою пропонується створення резерву на знецінення товарних запасів по рахунку 281 «Товари», які зберігаються на складах ТОВ «Родина Агро» в загальній кількості 1 748,83 тонн (гречка 3 кл – 452,22 тонн та кукурудза 3 кл – 1 296,61 тонн) **на загальну суму 7 252,7 тис. гривень**.

Бухгалтерська довідка від 01.06.2020 № 1-МСФЗ інформаційна довідка Товариства та оборотно-сальдові відомості в Додатку ____ до звіту.

➤ Не відображено списання не підтвердженого податкового кредиту (технічний ПДВ) по рахунку 6442 «Податковий кредит не підтверджений» у сумі **1 192,0 тис. грн**, а також не списано з обліку податок на додану вартість у сумі **19 860,8 тис. грн** на умовний продаж по рахунку 6435 «Умовний продаж».

Бухгалтерською довідкою № 2-МСФЗ, проект якої запропоновано фахівцями ТОВ МІК «СТАРТ», передбачається коригування бухгалтерського обліку щодо списання простроченого технічного ПДВ та ПДВ на умовний продаж.

Бухгалтерська довідка від 01.06.2020 № 2-МСФЗ та оборотно-сальдові відомості по рахунках 6442, 6435 в Додатку ____ до звіту.

➤ Не створено та не відображено резервів на часткове створення забезпечення під можливі податкові зобов'язання з податку на додану вартість при списанні запасів по претензійно позовній роботі у сумі **34 348,1 тис. грн** по рахунку 474 «Забезпечення інших витрат та платежів».

Бухгалтерською довідкою № 10-МСФЗ, проект якої запропоновано фахівцями ТОВ МІК «СТАРТ», передбачається коригування бухгалтерського обліку щодо створення забезпечення під майбутні нарахування податкових зобов'язань з ПДВ на випадок списання відсутніх та спірних запасів.

Бухгалтерська довідка від 01.06.2020 № 10-МСФЗ та оборотно-сальдові відомості по рахунку 474 в Додатку ____ до звіту.

➤ При складанні річної фінансової звітності Товариством списано витрати майбутніх періодів з рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів» у сумі **12 938,6 тис. грн**, які за міжнародними стандартами фінансової звітності є фінансовими витратами 2019 року.

Крім цього, проектами бухгалтерських довідок: № 5-МСФЗ, № 6-МСФЗ; № 7-МСФЗ та № 11-МСФЗ запропоновано рекласифікувати витрати зі складу адміністративних та інших витрат на собівартість та на витрати на збут, згорнути доходи і витрати за договорами міни (які були відображені в обліку), відкоригувати зобов'язання та відобразити фінансовий компонент при форвардних закупках.

Бухгалтерські довідки від 01.06.2020: № 5-МСФЗ, № 6-МСФЗ; № 7-МСФЗ та № 11-МСФЗ в Додатку ____ до звіту.

Слід зауважити, що рекласифікація витрат, згортання доходів і витрат за договорами міни та відображення фінансового компоненту по форвардним закупівлям на фінансовий результат діяльності ПАТ «Аграрний фонд» не вплинули.

Довідково:

Відповідно до положень Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства (стаття 3).

Згідно статті 4 Закону, бухгалтерський облік та фінансова звітність ґрунтуються на таких принципах:

повне висвітлення - фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі;

автономність - кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників, у зв'язку з чим особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства;

послідовність - постійне (з року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики можлива лише у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, міжнародними стандартами фінансової звітності та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку у державному секторі, і повинна бути обґрунтована та розкрита у фінансовій звітності;

безперервність - оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати й надалі;

нарахування - доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів;

превалювання сутності над формою - операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми;

єдиний грошовий вимірник - вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності здійснюються в єдиній грошовій одиниці;

інших принципах, визначених міжнародними стандартами або національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, або національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі залежно від того, які з наведених стандартів застосовуються підприємством.

Згідно положень частини 3 статті 8 Закону, відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановленого терміну, але не менше трьох років, несе уповноважений орган (посадова особа), який здійснює керівництво підприємством, або власник відповідно до законодавства та установчих документів.

Відповідно до частини 1 статті 11 Закону, Підприємства зобов'язані складати фінансову звітність на підставі даних бухгалтерського обліку.

Фінансова звітність підписується керівником (власником) підприємства або уповноваженою особою у визначеному законодавством порядку та бухгалтером або особою, яка забезпечує ведення бухгалтерського обліку підприємства. У разі якщо бухгалтерський облік підприємства ведеться підприємством, що провадить діяльність у сфері бухгалтерського обліку та/або аудиторської діяльності, фінансову звітність підписують керівник підприємства або уповноважена особа, а також керівник підприємства, що провадить діяльність у сфері бухгалтерського обліку та/або аудиторської діяльності, або уповноважена ним особа. При цьому відповідальність підприємства, що провадить діяльність у сфері бухгалтерського обліку та/або аудиторської діяльності, визначається законом та договором про надання бухгалтерських послуг.

Відповідальність за своєчасне та у повному обсязі подання та оприлюднення фінансової звітності несе уповноважений орган (посадова особа), який здійснює керівництво підприємством, або власник відповідно до законодавства та установчих документів.

Пунктом 4 розділу III Національного положення (Стандарту) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73, визначено, що метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства.

Враховуючи вище зазначене, виконуючим обов'язки Голови Правління Товариства Баришевим І.Г. в порушення вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (із змінами) та Національного положення (Стандарту) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» в частині внесення недостовірних даних (повного висвітлення) до фінансової звітності Товариства за 2019 рік на

загальну суму 566 973,0 тис. грн, що призвело до викривлення фінансової звітності на зазначену суму.

Як наслідок, відбулося викривлення податкової звітності з податку на прибуток, а саме: занижено розмір від'ємного значення об'єкту оподаткування (збитку), на який в майбутніх податкових періодах згідно ПКУ Товариство має право зменшити об'єкт оподаткування.

Крім того, проаналізувавши створений Товариством резерв під умовний ПДВ в сумі 34 348,1 тис. грн, встановлено, що вказаний резерв на запаси, по яким проводиться претензійно-позовна робота (ППР), сформовано частково. Загальна вартість запасів по ППР становить 323 285,7 тис. грн без ПДВ. Отже, потенційні витрати на умовний ПДВ при їх списанні становить 64 657,1 тис. гривень.

Рекомендуємо:

Провести коригування бухгалтерського обліку Товариства у відповідності до вимог міжнародних стандартів та подати уточнюючу звітність до контролюючих органів. А також, доформувати резерв під умовний ПДВ в сумі 30 309,0 тис. гривень.

2.4. Аудит уцінки товарних запасів.

В ході аудиту встановлено, що відповідно до протоколу засідання комісії з ризиків ПАТ «Аграрний фонд» від 15.01.2020 № 3 (надалі – Протокол № 3) затверджено вартість уцінених запасів станом на 31.12.2019.

Зокрема, Протоколом № 3 зазначено наступне: «ПАТ «Аграрний фонд» провів незалежну професійну оцінку запасів станом на 31 грудня 2019 року оціночними компаніями, а саме ТОВ з ІК «Верітекс» та ТОВ «Крестон Джі Сі Джі Едвайзори» згідної якої ринкова вартість (чиста вартість реалізації) значно нижче собівартості запасів. Виходячи з даних оцінок, інформації з облікової системи ПАТ «Аграрний фонд», про балансову вартість запасів, було проведено порівняння вартостей та визначено найменшу.

При цьому, відповідно до пунктів 8, 9 Міжнародного стандарту фінансової звітності (IAS) 10 «Події після закінчення звітного періоду» підприємство повинне коригувати суми, визнані у фінансовій звітності, для відображення подій, що коригують, після закінчення звітного періоду, зокрема у зв'язку з отриманням інформації після закінчення звітного періоду, що свідчить або про знецінення активу на звітну дату, або про необхідність коригування раніше визнаного в звітності збитку від знецінення цього активу.

Враховуючи вищевикладене з метою дотримання чинного законодавства та норм облікової політики ПАТ «Аграрний фонд», було відображено балансову вартість запасів як середньозважену вартість, із урахуванням найменшої вартості запасів. Уцінку товарних запасів проведено шляхом створення резерву уцінки».

Копія Протоколу № 3 від 15.01.2020 в Додатку ____ до звіту.

Слід зазначити, що звіт про незалежну оцінку, проведenu ТОВ З ІК Верітекс, затверджений 15.01.2020 (тобто в день складання протоколу засідання комісії з ризиків ПАТ «Аграрний фонд»). При цьому, звіт з незалежної оцінки, проведеної ТОВ «Крестон Джі Сі Джі Едвайзори» на який посилається

Комісія з ризиків ПАТ «Аграрний фонд» на засіданні 15 січня 2020 року, складений 31.01.2020, тобто вже після засідання комісії та на момент складання протоколу не міг бути використаний.

Зазначене може свідчити про формальне засідання комісії та/або написання протоколу «заднім числом», з метою отримання формального позитивного результату для приховуванню завданих збитків.

При цьому, для відбору вартості уцінених запасів використовувалась найменша ціна з трьох: балансової, звіту про незалежну оцінку, проведену ТОВ З ІК Верітекс та звіту з незалежної оцінки, проведеної ТОВ «Крестон Джі Сі Джі Едвайзори».

Довідково:

Наказом ПАТ «Аграрний фонд» від 06.05.2015 № 61 затверджено Положення про комісію з ризиків.

Пунктом 2 даного положення передбачено повноваження та завдання комісії. Зокрема:

2.1. Основним завданням Комісії є вироблення управлінських рішень, впровадження правил та процедур спрямованих на ефективне управління ризиками, що виникають в процесі діяльності Товариства.

2.2. Завданнями Комісії є:

- забезпечення формування та реалізації єдиної політики в сфері управління ризиками Товариства, яка включає виявлення, оцінку, моніторинг та контроль ризиків на всіх організаційних рівнях Товариства;

- контроль стану впровадження внутрішніх положень та процедур управління ризиками;
- оцінка спроможності Товариства щодо покриття наявних та потенційних ризиків.

2.3. Комісія розглядає і затверджує наступні внутрішні процедури Товариства в сфері управління ризиками:

- порядок оцінки ризиків і критерії, що застосовуються Товариством при відборі фінансових установ, з якими співпрацює Товариство з питань ведення рахунків, проведення поточних операцій, залучення чи розміщення коштів, страхування, інших фінансових операцій;

- порядок оцінки ризиків і критерії відбору контрагентів - перевізників та логістичних компаній;

- порядок оцінки ризиків і критерії відбору елеваторів, складів зберігання, з якими можуть укладатися договори щодо зберігання або купівлі зерна;

- порядок оцінки ризиків і критерії відбору переробних підприємств, з якими можуть укладатися договори щодо переробки зерна, купівлі або зберігання продуктів його переробки;

- порядок оцінки ризиків і критерії відбору дилерів, дистриб'юторів Товариства;

- порядок (методика) оцінки ризиків при формуванні цін на продукцію Товариства;

- інші процедури, відповідно до завдань Комісії.

2.4. З метою контролю найбільш важливих фінансових і операційних ризиків Товариства Комісія в обов'язковому порядку розглядає питання щодо відповідності контрагентів Товариства встановленим критеріям та приймає рішення щодо можливості співпраці з ними за наступними видами операцій:

- поставка зерна на умовах форвард (незалежно від суми);

- складське зберігання зерна (у разі якщо загальна кількість зерна, що знаходиться на зберіганні, перевищує 100 тон);

- переробка зерна (у разі якщо загальна кількість зерна, що передається на переробку, перевищує 100 тон);

- купівля-продаж продуктів переробки зерна (у разі якщо загальна сума угод з контрагентом перевищує 150 тис. грн);

- купівля-продаж інших ТМЦ (у разі якщо загальна сума угод з контрагентом перевищує 100 тис. грн);

- транспортно-експедиторські послуги (у разі якщо загальна кількість зерна або

продуктів переробки, що перевозяться, перевищує 100 тон, або вартість послуг з перевезення перевищує 100 тис. грн);

- добровільне та обов'язкове страхування (незалежно від суми).

2.5. Комісія здійснює інші повноваження, визначені цим Положенням та покладені на неї правлінням або головою правління Товариства.

Таким чином, проаналізувавши Положення про комісію з ризиків ПАТ «Аграрний фонд», затверджене наказом від 06.05.2015 № 61 встановлено, що комісія з ризиків не мала повноважень щодо прийняття рішення здійснення уцінки запасів. Тобто, комісією з ризиків прийнято рішення, що відноситься до компетенції Наглядової Ради та перевищено повноваження, що, в свою чергу, привело до викривлення фінансової звітності та збитків, через заниження бази для оподаткування.

Копія Положення про Комісію з ризиків в Додатку ____ до звіту.

В подальшому, на підставі наказу ПАТ «Аграрний фонд» від 15.01.2020 № 12 здійснено уцінку товарних запасів ПАТ «Аграрний фонд» відповідно до Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку (IAS) 10 «Події після звітного періоду» шляхом створення резерву уцінки та відображення їх балансової вартості в обліковій системі.

Копія наказу у Додатку ____ до звіту.

Тобто, наказ Товариства від 15.01.2020 № 12 «Про уцінку товарних запасів» виданий також до моменту складання звіту з незалежної оцінки, проведеної ТОВ «Крестон Джі Сі Джі Едвайзори», дані якого використані при проведенні уцінки, що також викликає сумніви аудиторської групи.

Внаслідок прийняття в.о. голови правління Баришевим І.Г. неефективного управлінського рішення щодо здійснення уцінки товарних запасів, ПАТ «Аграрний фонд» понесло втрати внаслідок реалізації товарів за період з 01.01.2020 по 31.05.2020 за уціненою вартістю (нижче собівартості) на загальну суму 309 649 087,08 гривень.

Розрахунок втрат внаслідок реалізації товарів за період з 01.01.2020 по 31.05.2020 за уціненою вартістю (нижче собівартості) в Додатку ____ до звіту.

Слід звернути увагу, що згідно ПКУ, при реалізації запасів за ціною нижче ціни придбання (собівартості), платник ПДВ зобов'язаний виписати та зареєструвати податкову накладну на умовний ПДВ. Таким чином, у Товариства за період з 01.01.2020 по 31.05.2020р. виникли додаткові витрати в частині умовного ПДВ на суму 61 929,8 тис. гривень.

Розрахунок умовного ПДВ в Додатку ____ до звіту.

Відповідно до бухгалтерської довідки, на кінець 2019 року ПАТ «Аграрний фонд» сформовано резерв на знецінення запасів в сумі 1 150 601 262,87 грн, а саме:

- Резерв на уцінку товарів (281 рах.) в сумі 743 037 516,36 грн., в т.ч. міндобрива в сумі 95 005 208,12 гривень;

- Резерв на знецінення товарів (281 рах.) в розмірі 100% їх балансової вартості за якими ведеться претензійно-позовна робота в сумі 310 021 052,01 грн, в т.ч. масло 4 760 874,33 грн та зерно – 305 260 177,68 гривень;

- Резерв на знецінення товарів, а саме зерно (рах. 281) в розмірі 100 % їх балансової вартості, що знаходяться на окупованих територіях в сумі 78 702 525,95 гривень;

- Резерв на уцінку готової продукції (26 рах.) в сумі 1 779 172,33 гривень;

- Резерв на знецінення готової продукції (26 рах) в розмірі 100 % їх балансової вартості за якими ведеться претензійно-позовна робота в сумі 6 011 950,51 гривень;
- Резерв на знецінення готової продукції (26 рах) в розмірі 100 % їх балансової вартості, що знаходяться на окупованих територіях в сумі 11 049 045,71 гривень.

Бухгалтерська довідка у Додатку _____ до звіту.

Висновок:

Звіт про незалежну оцінку запасів, проведеному ТОВ З ІК Верітекс та наказ Товариства № 12 «Про уцінку запасів» затверджені в один день, а саме: 15.01.2020 (тобто в день складання протоколу засідання комісії з ризиків). При цьому, звіт з незалежної оцінки, проведеної ТОВ «Крестон Джі Сі Джі Едвайзори» на який посилається Комісія з ризиків ПАТ «Аграрний фонд» на засіданні 15 січня 2020 року, складений 31.01.2020, тобто вже після засідання комісії та на момент складання протоколу не міг бути використаний.

Зазначене може свідчити про формальне засідання комісії та/або написання протоколу «заднім числом».

Проаналізувавши Положення про комісію з ризиків ПАТ «Аграрний фонд», затверджене наказом від 06.05.2015 № 61 встановлено, що комісія з ризиків не мала повноважень щодо прийняття рішення здійснення уцінки запасів. Тобто, комісією з ризиків прийнято рішення, що відноситься до компетенції Наглядової Ради та перевищено повноваження, що, в свою чергу, привело до викривлення фінансової звітності та збитків, через заниження бази для оподаткування.

Внаслідок прийняття в.о. голови правління Баришевим І.Г. неефективного управлінського рішення щодо здійснення уцінки товарних запасів, ПАТ «Аграрний фонд» понесло втрати внаслідок реалізації товарів за період з 01.01.2020 по 31.05.2020 за уціненою вартістю (нижче собівартості) на загальну суму 309 649 087,08 гривень.

Слід звернути увагу, що згідно ПКУ, при реалізації запасів за ціною нижче ціни придбання (собівартості), платник ПДВ зобов'язаний виписати та зареєструвати податкову накладну на умовний ПДВ. Таким чином, у Товариства за період з 01.01.2020 по 31.05.2020р. виникли додаткові витрати в частині умовного ПДВ на суму 61 929,8 тис. гривень.

2.5. Дослідження питання реалізації запасів

Вибірковим дослідженням реалізації ПАТ «Аграрний фонд» запасів, встановлено наступне.

ТОВ «ЛІГУМА ПРОМ»

Між ПАТ «Аграрний фонд», в особі в.о. голови правління Баришева Івана Григоровича (далі – Продавець) та ТОВ «Лігума Пром», в особі директора Бринько Андрія Адамовича (далі – Покупець) укладено договір від 06.04.2020 № 218-10/2020, відповідно до якого Продавець зобов'язується передати у власність Покупцеві товарно-матеріальні цінності (мінеральні добрива), а Покупець зобов'язується прийняти та оплатити ТМЦ.

Асортимент, якість, кількість, ціна за одиницю, загальна вартість та назва базису поставки ТМЦ, які підлягають поставці за цим договором, визначаються сторонами у відповідній Специфікації та Замовленні.

Відповідно до специфікації № 1 від 06.04.2020 реалізовано 24,8 т добрив рідких азотних (КАС) по ціні 5 750,40 гривень на загальну суму 142 609,92 грн зі 100% передоплатою впродовж 3 робочих днів з моменту підписання Специфікації.

Відповідно до специфікації № 2 від 07.04.2020 реалізовано 25,26 т добрив рідких азотних (КАС) по ціні 5 750,40 гривень на загальну суму 145 255,10 грн зі 100% передоплатою впродовж 3 робочих днів з моменту підписання Специфікації.

Відповідно до специфікації № 3 від 09.04.2020 реалізовано 24,68 т добрив рідких азотних (КАС) по ціні 5 750,40 гривень на загальну суму 141 919,87 грн зі 100% передоплатою впродовж 3 робочих днів з моменту підписання Специфікації.

За даними картки рахунку 6811 по контрагенту ТОВ «Лігума Пром» кредиторська заборгованість станом на 01.06.2020 по договору № 218-10/2020 від 06.04.2020 становить 315,21 гривень.

Картка рахунку 6811 ТОВ «Лігума Пром» у Додатку ____ до звіту.

Відповідно до договору поставки від 27.02.2020 № 91-1012020, укладеному між ПАТ «Аграрний фонд», в особі в.о. голови правління Баришева Івана Григоровича (надалі – «Постачальник») та ТОВ «Лігума Пром», в особі директора Бринько Андрія Адамовича (надалі – «Покупець») Постачальник зобов'язується поставити у власність Покупцю Товар, вказаний в цьому Договорі (мінеральні добрива), а Покупець зобов'язується прийняти та оплатити за нього грошову суму, передбачену цим Договором.

Асортимент, кількість та ціна товару узгоджується у специфікаціях до договору. Розрахунок за Товар здійснюється Покупцем на умовах визначених в Специфікаціях на підставі виставленого Постачальником рахунку на оплату.

Перелік специфікацій до договору від 27.02.2020 № 91-1012020

Специфікація	Дата укладання	Найменування товару	Кількість, тон	Ціна за 1 тону	Загальна вартість, грн
№1	27.02.2020	аміачна селітра	5 855,000	6 750,00	39 521 250,00
№2	28.02.2020	карбамід марки Б	44,800	7 350,00	329 280,00
№3	04.03.2020	аміачна селітра	32,000	6 750,00	216 000,00
№4	04.03.2020	карбамід марки Б	44,800	7 350,00	329 280,00
№5	05.03.2020	карбамід марки Б	6 000,000	7 300,80	43 804 800,00
№6	11.03.2020	карбамід марки Б	200,000	7 450,00	1 490 000,00
№7	11.03.2020	аміачна селітра	70,000	6 750,00	472 500,00
№8	12.03.2020	аміачна селітра	40,000	6 750,00	270 000,00
№9	13.03.2020	аміачна селітра	130,000	6 750,00	877 500,00
№10	23.03.2020	карбамід марки Б	4 200,000	7 300,80	30 663 360,00
№11	23.03.2020	карбамід марки Б	1 700,000	6 700,80	11 391 360,00
№12	25.03.2020	аміачна селітра	22,000	5 900,00	129 800,00
№14	27.03.2020	аміачна селітра	10,000	6 750,00	67 500,00
№16	31.03.2020	добрива рідкі азотні (КАС)	5 000,000	5 450,40	27 252 000,00
№17	31.03.2020	аміак водний технічний	6 400,000	2 150,40	13 762 560,00
№18	31.03.2020	аміак водний технічний	1 000,000	2 150,40	2 150 400,00
Всього			30 748,600	х	172 727 590,00

Специфікації №13 та №15 до договору від 27.02.2020 № 91-1012020 відсутні у Товариства.

У більшості специфікацій умови оплати зазначені як 100% передоплати протягом 3 робочих днів з моменту підписання Специфікацій.

Проте, додатковою угодою від 11.03.2020 №1 було продовжено відстрочку 100% передплати по Специфікації №5 до 15.10.2020, додатковою угодою від 24.03.2020 №2 було продовжено відстрочку 100% передплати по Специфікації №10 до 10.10.2020, додатковою угодою від 03.04.2020 №3 було продовжено відстрочку 100% передплати по Специфікації №11 до 10.10.2020, додатковою угодою від 14.04.2020 №4 було продовжено відстрочку 100% передплати по Специфікації №16 до 20.10.2020, додатковою угодою від 14.04.2020 №5 було продовжено відстрочку 100% передплати по Специфікації №17 до 20.10.2020, додатковою угодою від 14.04.2020 №6 було продовжено відстрочку 100% передплати по Специфікації №18 до 20.10.2020.

Слід зазначити, що вказані додаткові угоди передбачали нарахування 9 % річних на термін відстрочки на заборгованість по вказаним специфікаціям, хоча в цей же час у Товариства наявна діюча кредитна лінія в АТ «Укрексімбанк» під 19,1 % річних у гривні.

Пунктом 6.4 договору передбачено, що за несвоєчасну оплату за даним договором Покупець сплачує Постачальнику пеню в розмірі подвійної облікової ставки НБУ від простроченої суми за кожен день прострочення платежу. У разі прострочення Покупцем оплати за Товар понад 10 банківських днів, Покупець додатково виплачує Постачальнику штраф у розмірі 20 відсотків від вартості ТМЦ оплата якого прострочена.

Копія договору та специфікацій у Додатку ____ до звіту.

Варто зазначити, що ціни реалізації мінеральних добрив для ТОВ «Лігума Пром» були значно нижчими ніж ринкові ціни. При тому, що реалізація аналогічних міндобрив іншим контрагентам, в тому числі сільськогосподарським товаровиробникам, здійснювалась за значно вищими цінами, а саме:

Порівняльна таблиця ціни реалізації мінеральних добрив, грн/т з ПДВ

Найменування	Ціна реалізації ТОВ «Лігума Пром»	Середні ринкові ціни	Середня ціна реалізації іншим контрагентам
Аміак водний технічний	2 150.40	2 600.00	2 310.00
Амонію нітрат (селітра аміачна) Марка Б фас. 1000 кг	6 750.00	6 900.00	7 100.00
Амонію нітрат (селітра аміачна) Марка Б фас. 50 кг	6 750.00	6 900.00	7 100.00
Вапняково-аміачна селітра (ВАС) фас. 1000 кг	5 900.00	6 100.00	6030.00
Добрива рідкі азотні (КАС)	5 454.82	5 700.00	6 000.00
Карбамід Марка Б	7 300.80	7 800.00	-
Карбамід Марка Б (ТУ)	6 700.80	-	-
Карбамід Марка Б фас. 800 кг	7 419.06	8 100.00	8 100.00

Таким чином, враховуючи середні ринкові ціни ПАТ «Аграрний фонд» розрахунково недоотримав доходу на загальну суму 10 785 263,11 гривень.

При цьому, враховуючи ціни реалізації іншим контрагентам, Товариством розрахунково недоотримано доходу на загальну суму 6 295 705,11 гривень.

Окремо варто зазначити, що за договорами поставки ПАТ «Аграрний фонд» реалізовувало ТОВ «ЛІГУМА ПРОМ» карбамід марки Б та аміак водний технічний за уціненою балансовою вартістю (без отримання прибутку).

Найменування	Кількість, тонн	Балансова вартість грн/тн з ПДВ	Ціна реалізації грн/тн з ПДВ середньозважена	Націнка грн/тн
Аміак водний технічний	6 350.000	2 150.00	2 150.40	0.40
Карбамід Марка Б	1 194.900	7 300.03	7 300.80	0.77

В подальшому, між ПАТ «Аграрний фонд» (далі – Покупець), в особі в.о голови правління Баришева Івана Григоровича та ТОВ «Лігума Пром» (далі – Постачальник) укладено договір від 13.03.2020 № К13/03 на поставку Карбаміду марки Б в кількості 11 900 т по ціні 7400,00 грн - 7750,00 грн в залежності від базису поставки зі 100% передоплатою вартості товару протягом 30 календарних днів з дати отримання рахунку (відповідно до специфікацій). Крім того, пунктом 6 специфікацій зазначено, що строк поставки до 15.10.2020.

Додатковою угодою від 14.04.2020 внесено зміни до специфікацій в частині дати поставки товару та внесено зміни до пункту 7.7 договору (відповідальність сторін), а саме: «7.7. За порушення строків оплати товару, Покупець за письмовою вимогою, сплачує на користь Постачальника пеню у розмірі подвійної облікової ставки НБУ від вартості товару/партії товару, оплату якого прострочено, за кожен день такого прострочення. За порушення строків оплати товару більше ніж на 7 календарних днів Покупець, за письмовою вимогою, сплачує на користь постачальника штраф у розмірі 40% від вартості товару/партії товару, оплату якого прострочено».

Враховуючи умови вищезазначеного договору, укладеного Баришевим І.Г, на не ринкових умовах та таких, що суперечать інтересам Товариства, слід зазначити, внаслідок прострочення оплати за вищезазначеним договором поставки мінеральних добрив існує ризик застосування штрафних санкцій до Товариства у разі несвоєчасної оплати товару у розмірі близько 35 462,0 тис. гривень, а у випадку сплати таких штрафних санкцій, вказане контролюючими органами може трактуватися як зайве використання коштів.

Копія договору, специфікацій та додаткової угоди у Додатку ____ до звіту.

Слід зазначити, що оплата за карбамід марки Б по договору від 27.02.2020 № 91-1012020, де постачальником є ПАТ «Аграрний фонд» з відстрочкою платежу до жовтня 2020 року, відповідає даті поставки карбаміду марки Б по договору від 13.03.2020 № К13/03, де постачальником є ТОВ «Лігума Пром».

Поряд з цим, до аудиту надано запити Державної податкової служби України від 24.04.2020 № 16320/10/28-10-42-02-11 та від 20.05.2020 № 18777/10/28-10-42-02-11 до ПАТ «АГРАРНИЙ ФОНД» щодо отримання інформації про реалізацію карбаміду марки Б ТОВ «Лігума Пром».

У своїх запитах ДПС України встановила, що придбаний ТОВ «Лігума пром» у ПАТ «АГРАРНИЙ ФОНД» карбамід згодом був реалізований на ТОВ «ХІМ-ТРЕЙД» протягом березня та квітня 2020 року. В свою чергу, ПАТ «Аграрний фонд» придбав карбамід у ТОВ «ХІМ-ТРЕЙД» впродовж жовтня-листопада 2019 року. ДПС України вбачає в цих операціях, що ПАТ «Аграрний фонд» виписано та зареєстровано податкові накладні, відображено в податковому та бухгалтерському обліку фінансово-господарської операції з ТОВ «Лігума пром» без мети реального настання правових наслідків, з метою заниження об'єкту оподаткування та несплати податків по ланцюгу постачання, в зв'язку з чим вказані дії призвели до втрат дохідної частини Державного бюджету України та дали змогу мінімізації податкових зобов'язань для СГД реального сектору економіки.

Копії запитів ДПС в Додатку ____ до звіту.

Внаслідок прийняття в.о. голови правління ПАТ «Аграрний фонд» Баришевим І.Г. неефективних управлінських рішень щодо реалізації карабміду марки Б в кількості 11 900 тонн ТОВ «Лігума Пром» та в подальшій закупівлі даного товару у ТОВ «Лігума Пром» в тій же кількості протягом терміну менше місяця, ПАТ «Аграрний фонд» може бути нанесено збитку в сумі 5 855 480,00 грн, як різниця між вартістю реалізації та закупівлі мінеральних добрив.

Також в.о голови правління ПАТ «Аграрний фонд» прийнято неефективне управлінське рішення щодо реалізації мінеральних добрив ТОВ «Лігума Пром» за заниженими цінами, внаслідок чого ПАТ «Аграрний фонд» розрахунково недоотримано доходу на загальну суму 10 785, 26 тис. гривень (в порівнянні з середніми ринковими) або 6 295 ,71 тис. гривень (в порівнянні з цінами реалізації іншим підприємствам).

За даними картки рахунку 6811 по контрагенту ТОВ «Лігума Пром» заборгованість станом на 01.06.2020 по договору № 91-10/2020 від 27.02.2020 становить 129 024 480,00 гривень.

Картка рахунку 6811 ТОВ «Лігума Пром» у Додатку ____ до звіту.

ТОВ «АМАДА ПРОМ» та ТОВ «БІАС-ТРЕЙД»

Між Публічним акціонерним товариством «Аграрний фонд» (далі – Постачальник), в особі в.о. голови правління Баришева Івана Григоровича та Товариством з обмеженою відповідальністю «Амада Пром» (далі – Покупець), в особі директора Троцюк Алли Дмитрівни, укладено договір від 12.03.2020 № 146-10/2020/УЕБ на поставку Товару, що зазначений в специфікаціях до договору. Асортимент, кількість та ціна Товару остаточно узгоджується Сторонами у Специфікаціях до договору.

Відповідно до специфікації № 1 від 24.03.2020 реалізовано 3000 т добрив рідких азотних (КАС) по ціні 5 434,45 гривень на загальну суму 16 303 350,00 грн зі 100% передоплатою впродовж 5 робочих днів з моменту підписання Специфікації.

Відповідно до специфікації № 2 від 26.03.2020 реалізовано 1400 т добрив рідких азотних (КАС) по ціні 5 434,45 гривень на загальну суму 7 608 230,00 грн зі 100% передоплатою впродовж 5 робочих днів з моменту підписання Специфікації.

Відповідно до специфікації № 3 від 27.03.2020 реалізовано 1450 т добрив рідких азотних (КАС) по ціні 5 434,45 гривень, 100,7 т добрив складних мінеральних NP 12:24 по ціні 7 530,00 гривень та 200,2 т карбаміду марки Б фас. 700 кг по ціні 7 262,67 гривень на загальну суму 10 092 210,40 грн зі 100% передоплатою впродовж 5 робочих днів з моменту підписання Специфікації.

Відповідно до специфікації № 4 від 07.04.2020 реалізовано 200 т добрив рідких азотних (КАС) по ціні 5 434,45 гривень та 114,8 т карбаміду марки Б фас. 700 кг по ціні 7 262,67 гривень на загальну суму 1 920 644,52 гривень зі 100% передоплатою впродовж 5 робочих днів з моменту підписання Специфікації.

Відповідно до специфікації № 5 від 13.04.2020 реалізовано 300 т добрив рідких азотних (КАС) по ціні 5 434,80 гривень, 207,9 т добрив складних мінеральних NPK 10:26:26 по ціні 11 600,40 гривень, 150 т аміачної селітри по ціні 7 620,00 гривень, 209,6 т карбаміду марки Б фас. 800 кг по ціні 7 263,60 гривень та 878,5 т карбаміда марки Б фас. 700 кг по ціні 7 263,60 гривень на загальну суму 13 088 686,32 грн зі 100% передоплатою впродовж 5 робочих днів з моменту підписання Специфікації.

Відповідно до специфікації № 6 від 29.04.2020 реалізовано 1,4 т карбаміду марки Б фас. 700 кг по ціні 7 263,60 гривень та 0,8 т карбаміду марк Б фас 800 кг по ціні 7 263,60 гривень на загальну суму 15 979,92 грн зі 100% передоплатою впродовж 5 робочих днів з моменту підписання Специфікації.

Копія договору, специфікації та видаткових накладних у Додатку ____ до звіту.

За даними картки рахунку 6811 по контрагенту ТОВ «Амада Пром» дебіторська заборгованість станом на 01.06.2020 по договору № 146-10/2020/УЕБ від 12.03.2020 становить 791 544,20 гривень.

Картка рахунку 6811 ТОВ «Амада Пром» у Додатку ____ до звіту.

Варто зазначити, що ціни реалізації мінеральних добрив для ТОВ «Амада Пром» були значно нижчими ніж ринкові ціни. При тому, що реалізація аналогічних міндобрив іншим контрагентам, в тому числі сільгосптоваровиробникам, здійснювалась за значно вищими цінами, а саме:

Порівняльна таблиця ціни реалізації мінеральних добрив, грн/т з ПДВ

Найменування	Ціна реалізації ТОВ «Амада пром»	Середні ринкові ціни	Середня ціна реалізації іншим контрагентам
Амонію нітрат (селітра аміачна) Марка Б фас. 1000 кг	7620,00	6900,00	7100,00
Добрива рідкі азотні (КАС)	5434,47	5700,00	6000,00
Добриво складне мінеральне NP 12:24, біг бег 950 кг	7530,00	9500,00	8400,00
Добриво складне мінеральне NPK 10:26:26, біг бег 900 кг	11600,40	13350,00	13750,00
Карбамід Марка Б фас. 700 кг	7263,35	8100,00	8300,00
Карбамід Марка Б фас. 800 кг	7263,60	8100,00	8100,00

Таким чином, враховуючи середні ринкові ціни ПАТ «Аграрний фонд» розрахунково недоотримав доходу на загальну суму 3 313 468, 74 гривень.

При цьому, враховуючи ціни реалізації іншим контрагентам, Товариством розрахунково недоотримано доходу на загальну суму 5 459 238,74 гривень.

Окремо варто зазначити, що реалізація деяких видів міндобрих для «АМАДА ПРОМ» здійснювалась за уціненою балансовою вартістю без формування прибутку на ПАТ «АГРАРНИЙ ФОНД», а саме:

Найменування	Кількість, тонн	Балансова вартість грн/тн з ПДВ	Ціна реалізації грн/тн з ПДВ середньозважена	Націнка грн/тн
Добрива рідкі азотні (КАС)	6 350.000	5 434.44	5 434.47	0.03
Карбамід Марка Б фас. 700 кг	1 194.900	7 262.65	7 263.35	0.70

Аналогічно, між Публічним акціонерним товариством «Аграрний фонд» (далі – Постачальник), в особі в.о. голови правління Баришева Івана Григоровича та Товариством з обмеженою відповідальністю «Біас-Трейд» (далі – Покупець), в особі директора Абдукарімової Ілони Абдумуталівної, укладено договір від 04.03.2020 № 117-10/2020/УЕБ на поставку Товару, що зазначений в специфікаціях до договору. Асортимент, кількість та ціна Товару остаточно узгоджується Сторонами у Специфікаціях до договору.

Відповідно до специфікації № 1 від 06.03.2020 реалізовано 305 т добрив рідких азотних (КАС) по ціні 5 434,45 гривень, 1125,6 т карбаміду марки Б (фас. 700 кг) по ціні 7 262,67 гривень, 488 т амонію нітрату (аміачної селітри) по ціні 6 350,00 гривень та 72 т добрива складного мінерального NP 12:24 по ціні 7 530,00 гривень на загальну суму 13 473 328,61 грн зі 100% передплатою впродовж 5 робочих днів з моменту підписання Специфікації.

Відповідно до специфікації № 2 від 16.03.2020 реалізовано 800 т добрив рідких азотних (КАС) по ціні 5 434,45 гривень, 548,8 т карбаміду марки Б (фас. 700 кг) по ціні 7 262,67 гривень, 500 т амонію нітрату (селітри аміачної) мари Б (фас. 1000 кг) по ціні 6 350,00 гривень на загальну суму 1 918 313,31 грн зі 100 % передплатою впродовж 5 робочих днів з моменту підписання Специфікації.

Відповідно до специфікації № 3 від 19.03.2020 реалізовано 500 т добрив рідких азотних (КАС) по ціні 5 434,45 гривень, 732,9 т карбаміду марки Б (фас. 700 кг) по ціні 7 262,67 гривень, 199,2 т карбаміду марки Б (фас 800 кг) по ціні 7 262,67 гривень, 732 т амонію нітрату (селітри аміачної) мари Б (фас 1000 кг) по ціні 6 350,00 гривень на загальну суму 14 134 959,71 грн зі 100% передплатою впродовж 5 робочих днів з моменту підписання Специфікації.

Відповідно до специфікації № 4 від 20.03.2020 реалізовано 600 т добрив рідких азотних (КАС) по ціні 5 434,45 гривень, 500,5 т карбаміду марки Б (фас. 700 кг) по ціні 7 262,67 гривень, 200,8 т карбаміду марки Б (фас 800 кг) по ціні 7 262,67 гривень, 150 т амонію нітрату (селітри аміачної) мари Б (фас 1000 кг) по ціні 6 350,00 гривень та 100 т добрива складного мінерального NP 12:24 по ціні 7 530,00 гривень на загальну суму 10 059 480,49 грн зі 100 % передплатою впродовж 5 робочих днів з моменту підписання Специфікації.

Відповідно до специфікації № 5 від 23.03.2020 реалізовано 2266,6 т карбаміду марки Б фас. 700 кг по ціні 7 262,67 гривень, 200,8 т карбаміду марки Б фас 800 кг по ціні 7 262,67 гривень на загальну суму 16 461 567,82 грн зі 100 % передплатою впродовж 5 робочих днів з моменту підписання Специфікації.

Відповідно до специфікації № 6 від 31.03.2020 реалізовано 500 т добрив рідких азотних (КАС) по ціні 5 434,45 гривень, 392 т карбаміду марки Б

(фас. 700 кг) по ціні 7 262,67 гривень, 547 т амонію нітрату (селітри аміачної) марки Б (фас 1000 кг) по ціні 6 350,00 гривень та 54,9 т амонію нітрату (селітри аміачної) марки Б (фас. 50 кг) по ціні 6 350,00 гривень на загальну суму 9 386 256,64 грн зі 100 % передоплатою впродовж 5 робочих днів з моменту підписання Специфікації.

Відповідно до специфікації № 7 від 07.04.2020 реалізовано 430 т добрив рідких азотних (КАС) по ціні 5 434,45 гривень, 512,1 т добрива складного мінерального NPK 10:26:26 по ціні 11 600,00 гривень на загальну суму 8 277 173,50 грн зі 100 % передоплатою впродовж 5 робочих днів з моменту підписання Специфікації.

Копія договору, специфікацій та видаткових накладних у Додатку ____ до звіту.

За даними картки рахунку 6811 по контрагенту ТОВ «Біас-Трейд» кредиторська заборгованість станом на 01.06.2020 по договору № 117-10/2020/УЕБ від 04.03.2020 становить 3 244 094,95 гривень.

Картка рахунку 6811 ТОВ «Біас-Трейд» у Додатку ____ до звіту.

Варто зазначити, що ціни реалізації міндобрив для ТОВ «Біас-Трейд» були значно нижчими ніж ринкові ціни. При тому, що реалізація аналогічних міндобрив іншим контрагентам, в тому числі сільськогосподарським товаровиробникам, здійснювалась за значно вищими цінами, а саме:

Порівняльна таблиця ціни реалізації мінеральних добрив, грн/т з ПДВ

Найменування	Ціна реалізації ТОВ «Біас-Трейд»	Середні ринкові ціни	Середня ціна реалізації іншим контрагентам
Амонію нітрат (селітра аміачна) Марка Б фас. 1000 кг	6350,00	6900,00	7100,00
Амонію нітрат (селітра аміачна) Марка Б фас. 50 кг	6350,00	6900,00	7100,00
Добрива рідкі азотні (КАС)	5434,45	5700,00	6000,00
Добриво складне мінеральне NP 12:24, біг мішки по 50 кг	7530,00	9500,00	8400,00
Добриво складне мінеральне NPK 10:26:26, біг бег 900 кг	11600,00	13350,00	13750,00
Карбамід Марка Б фас. 700 кг	7262,67	8100,00	8300,00
Карбамід Марка Б фас. 800 кг	7262,67	8100,00	8100,00

Таким чином, враховуючи середні ринкові ціни, ПАТ «Аграрний фонд» внаслідок реалізації за заниженими цінами розрахунково недоотримав доходу на загальну суму 8 422 904,96 гривень.

При цьому, враховуючи ціни реалізації іншим контрагентам, Товариство розрахунково недоотримано доходу на загальну суму 10 986 704,96 гривень.

Окремо варто зазначити, що реалізація деяких видів міндобрив для ТОВ «БІАС-ТРЕЙД» здійснювалась за уціненою балансовою вартістю без формування прибутку на ПАТ «АГРАРНИЙ ФОНД», а саме:

Найменування	Кількість, тонн	Балансова вартість грн/тн з ПДВ	Ціна реалізації грн/тн з ПДВ середньозважена	Націнка грн/тн
Добрива рідкі азотні (КАС)	3 135.000	5 434.44	5 434.45	0.01
Карбамід Марка Б фас. 700 кг	5 566.400	7 262.65	7 262.67	0.02

Отже, в.о. голови правління ПАТ «Аграрний фонд» прийнято неефективне управлінське рішення щодо реалізації мінеральних добрив ТОВ «Амада Пром» та ТОВ «Біас-Трейд» за заниженими цінами, внаслідок чого ПАТ «Аграрний фонд» розрахунково недоотримано доходу на загальну суму 11 736,37 тис. гривень (в порівнянні з середніми ринковими) або 16 445,94 тис. гривень (в порівнянні з цінами реалізації іншим підприємствам).

Інформація ПАТ «Аграрний фонд», інформація про середні ринкові ціни, розрахунок у Додатку ____ до звіту.

ПП «Нафтотермінал»

Між Публічним акціонерним товариством «Аграрний фонд», в особі в.о. голови правління Баришева Івана Григоровича (далі – Продавець) та приватним підприємством «Нафтотермінал», в особі Ніколенка Олександра Валерійовича (далі – Покупець) укладено договір від 16.03.2020 № 154-10/2020 щодо реалізації пшениці 3 класу.

Асортимент, кількість ціна за одиницю, загальна вартість, строк та умови поставки визначаються у специфікації.

Оплата здійснюється в наступному порядку:

- 80% протягом 1 банківського дня після передачі ТМЦ та надання оригінал рахунку на оплату 100% від повної вартості окремої партії ТМЦ, оригіналу тристороннього та двостороннього акту приймання-передачі на відповідну фактичну кількість ТМЦ, оригінал складського документу;
- 20% протягом 5 банківських днів після реєстрації Продавцем податкової накладної в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Відповідно до специфікації № 1 від 16.03.2020 реалізовано 5 256 т пшениці 3 класу по ціні 4 900,00 грн з ПДВ (пункт поставки – Хмельницька область) та 10 113 т пшениці 3 класу по ціні 4 850,00 грн з ПДВ (пункт поставки – Чернівецька область).

Слід зазначити, що середня ринкова ціна пшениці 3 класу по регіону Хмельницька область в березні 2020 року склала 5 020,00 грн/т, по регіону Чернівецька область – 5 400,00 грн за 1 тону. (Для порівняння взято інформацію про рівень середніх цін на основні види сільськогосподарської продукції та продукти її переробки, підготовлену Директоратом розвитку аграрного сектору Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України).

Таким чином, внаслідок необґрунтованого заниження ціни при реалізації ПП «Нафтотермінал» пшениці 3 класу ПАТ «Аграрний фонд» недоотримані кошти в сумі 6 192,87 тис. грн $((5256 * (5020,00 - 4900,00)) + (10113 * (5400,00 - 4850,00)))$.

Копія договору, специфікації та інформації про ціни у Додатку ____ до звіту.

ТОВ «Сільськогосподарське товариство АГРОЗАХІД»

Між Публічним акціонерним товариством «Аграрний фонд», в особі в.о. голови правління Баришева Івана Григоровича (далі – Продавець) та товариством з обмеженою відповідальністю «Сільськогосподарське товариство

«Агрозахід», в особі директора Бондаренка Олександра Георгійовича (далі – Покупець) укладено договір від 13.02.2020 № 48-10/2020 щодо реалізації пшениці м'якої 2, 3 та 6 класу.

Асортимент, кількість ціна за одиницю, загальна вартість, строк та умови поставки визначаються у специфікації.

Розрахунок здійснюється шляхом перерахування 100% вартості ТМЦ впродовж 3 банківських днів після підписання договору.

Відповідно до специфікації до договору (в редакції додаткової угоди від 11.06.2020 № 2) реалізовано 50 т пшениці м'якої 2 класу по ціні 5 300,00 грн з ПДВ (пункт поставки – Чернівецька область), 50 т пшениці 3 класу по ціні 5 150,00 грн з ПДВ (пункт поставки – Чернівецька область), 100 т пшениці м'якої 6 класу по ціні 4 985,00 грн з ПДВ (пункт поставки – Чернівецька область) та 730,697 т пшениці м'якої 3 класу по ціні 5 150,00 грн з ПДВ (пункт поставки – Хмельницька область).

Слід зазначити, що середня ринкова ціна пшениці м'якої 3 класу по регіону Хмельницька область в кінці травня – на початку червня 2020 року склала 5 600,00 гривень, по регіону Чернівецька область – 5 500,00 гривень за пшеницю 2 класу, 5 400,00 гривень за пшеницю 3 класу та 5 300,00 гривень за пшеницю 6 класу. (Для порівняння взято інформацію про рівень середніх цін на основні види сільськогосподарської продукції та продукти її переробки, підготовлену Директоратом розвитку аграрного сектору Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України).

Внаслідок необґрунтованого заниження ціни при реалізації пшениці ПАТ «Аграрний фонд» недоотримані кошти в сумі 3 828,14 тис. грн ((50 * (5500,00 - 5300,00)) + (50*(5400,00 - 5150,00)) + (100*(5300,00-4985,00))+(730,697*(5600,00-5150,00)).

Копія договору, специфікації та інформації про ціни у Додатку ____ до звіту.

ТОВ «Науково-виробнича фірма Альянс»

Між Публічним акціонерним товариством «Аграрний фонд», в особі в.о. голови правління Баришева Івана Григоровича (далі – Продавець) та товариством з обмеженою відповідальністю «Науково-виробнича фірма Альянс», в особі директора Фролова Андрія Вікторовича (далі – Покупець) укладено договір від 28.01.2020 № 2801-01 щодо реалізації соняшника.

Асортимент, кількість ціна за одиницю, загальна вартість, строк та умови поставки визначаються у специфікації.

Оплата здійснюється в наступному порядку:

- 80% протягом 1 банківського дня після передачі ТМЦ та надання оригінал рахунку на оплату 100% від повної вартості окремої партії ТМЦ, оригіналу тристороннього та двостороннього акту приймання-передачі на відповідну фактичну кількість ТМЦ, оригінал складського документу;

- 20% протягом 5 банківських днів після реєстрації Продавцем податкової накладної в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Відповідно до специфікації до договору реалізовано 499,958 т соняшника по ціні 8 560,00 грн з ПДВ (пункт поставки – Запорізька область).

Слід зазначити, що середня ринкова ціна по регіону Запорізька область в січні 2020 року склала 9 650,00 гривень. (Для порівняння використано довідку Аграрної біржі про ринкові ціни на зернові культури урожаю 2018/2019 років).

Внаслідок необґрунтованого заниження ціни при реалізації соняшника ПАТ «Аграрний фонд» недоотримані кошти в сумі 544,95 тис. грн (499,958 * (9650,00 - 8560,00)).

Копія договору, специфікації у Додатку ____ до звіту.

Аналогічно, між Публічним акціонерним товариством «Аграрний фонд», в особі в.о. голови правління Баришева Івана Григоровича (далі – Продавець) та товариством з обмеженою відповідальністю «Науково-виробнича фірма Альянс», в особі директора Фролова Андрія Вікторовича (далі – Покупець) укладено договір від 28.01.2020 № 2801-02 щодо реалізації соняшника.

Асортимент, кількість ціна за одиницю, загальна вартість, строк та умови поставки визначаються у специфікації.

Оплата здійснюється в наступному порядку:

- 80% протягом 1 банківського дня після передачі ТМЦ та надання оригінал рахунку на оплату 100% від повної вартості окремої партії ТМЦ, оригіналу тристороннього та двостороннього акту приймання-передачі на відповідну фактичну кількість ТМЦ, оригінал складського документу;

- 20% протягом 5 банківських днів після реєстрації Продавцем податкової накладної в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Відповідно до специфікації до договору реалізовано 499,951 т соняшника по ціні 8 560,00 грн з ПДВ (пункт поставки – Запорізька область).

Слід зазначити, що середня ринкова ціна по регіону Запорізька область в січні 2020 року склала 9 650,00 гривень. (Для порівняння використано довідку Аграрної біржі про ринкові ціни на зернові культури урожаю 2018/2019 років).

Внаслідок необґрунтованого заниження ціни при реалізації соняшника ПАТ «Аграрний фонд» недоотримані кошти в сумі 544,95 тис. грн (499,951 * (9650,00 - 8560,00)).

Копія договору, специфікації у Додатку ____ до звіту.

ТОВ «Катеринопільський елеватор»

Між Публічним акціонерним товариством «Аграрний фонд», в особі в.о. голови правління Баришева Івана Григоровича (далі – Продавець) та товариством з обмеженою відповідальністю «Катеринопільський елеватор», в особі уповноваженого представника Мельника Ю.Ф. (далі – Покупець) укладено договір від 26.02.2020 № 19871/к щодо реалізації соняшника.

Асортимент, кількість ціна за одиницю, загальна вартість, строк та умови поставки визначаються у специфікації.

Оплата здійснюється в наступному порядку:

- 80% протягом 1 банківського дня після передачі ТМЦ та надання оригінал рахунку на оплату 100% від повної вартості окремої партії ТМЦ, оригіналу тристороннього та двостороннього акту приймання-передачі на відповідну фактичну кількість ТМЦ, оригінал складського документу;

- 20% протягом 5 банківських днів після реєстрації Продавцем податкової накладної в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Відповідно до специфікації до договору реалізовано 1045,266 т соняшника по ціні 9000,00 грн з ПДВ (пункт поставки – Дніпропетровська область).

Слід зазначити, що середня ринкова ціна по регіону Дніпропетровська область в лютому 2020 року склала 9350,00 гривень. (Для порівняння використано довідку Аграрної біржі про ринкові ціни на зернові культури урожаю 2018/2019 років).

Внаслідок необґрунтованого заниження ціни при реалізації соняшника ПАТ «Аграрний фонд» недоотримані кошти в сумі 365,84 тис. грн (1045,266 * (9350,00 - 9000,00)).

Копія договору, специфікації у Додатку ____ до звіту.

ПП «Сільськогосподарська компанія «Зорецвіт»

Між Публічним акціонерним товариством «Аграрний фонд», в особі в.о. голови правління Баришева Івана Григоровича (далі – Продавець) та приватним підприємством «Сільськогосподарська компанія «Зорецвіт» в особі директора Короля Вадима Валерійовича (далі – Покупець) укладено договір від 21.12.2020 № 295-10/2019 щодо реалізації сої.

Асортимент, кількість ціна за одиницю, загальна вартість, строк та умови поставки визначаються у специфікації.

Розрахунок здійснюється шляхом перерахування 100 % вартості ТМЦ впродовж 3 банківських днів після підписання договору.

Відповідно до специфікації до договору реалізовано 116,4 т сої по ціні 7 600,00 грн з ПДВ (пункт поставки – Херсонська область).

Слід зазначити, що середня ринкова ціна по регіону Херсонська область в грудні 2019 року склала 9 000,00 гривень. (Для порівняння використано довідку Аграрної біржі про ринкові ціни на зернові культури урожаю 2018/2019 років).

Внаслідок необґрунтованого заниження ціни при реалізації сої ПАТ «Аграрний фонд» недоотримані кошти в сумі 162,96 тис. грн (116,4 * (9000,00 - 7600,00)).

Копія договору, специфікації у Додатку ____ до звіту.

Висновок:

Внаслідок прийняття неефективних управлінських рішень в.о. голови правління ПАТ «Аграрний фонд» Баришевим І.Г. щодо реалізації карбаміду марки Б в кількості 11 900 т ТОВ «Лігума Пром» та в подальшій закупівлі даного товару у ТОВ «Лігума Пром» в тій же кількості протягом терміну менше місяця, ПАТ «Аграрний фонд» може бути нанесено збитку в сумі 5 855 480,00 гривень, як різниця між вартістю реалізації та закупівлі мінеральних добрив та не враховуючи сплату податків (зокрема ПДВ).

Крім того, умови поставки та оплати по договору від 13.03.2020 № К13/03 змінено таким чином, що ПАТ «Аграрний фонд» у разі несвоєчасної оплати товару понесе збитків у вигляді штрафу на суму понад 35 млн. гривень.

В.о. голови правління ПАТ «Аграрний фонд» прийнято неефективне управлінське рішення щодо реалізації мінеральних добрив ТОВ «Лігума Пром», ТОВ «Амада Пром» та ТОВ «Біас-Трейд» за заниженими цінами, внаслідок чого ПАТ «Аграрний фонд» розрахунково недоотримано доходу на загальну суму

22 521,63 тис. гривень (в порівнянні з середніми ринковими) або 22 741,65 тис. гривень (в порівнянні з цінами реалізації іншим підприємством).

Внаслідок необґрунтованого заниження цін при реалізації пшениці, соняшника та сої ПАТ «Аграрний фонд» недоотримано розрахунково грошових коштів в сумі 11 639,71 тис. гривень.

Рекомендуємо:

Посилити контроль за відповідністю цін реалізації продукції товариства ринковим умовам та наявності прибутку. Звернутися в правоохоронні органи за фактами зловживання з метою притягнення до відповідальності винних за нанесення збитків Товариству осіб.

2.6. Дослідження проведення витрат на оплату праці відповідності Колективному договору, Галузевій угоді та чинному законодавству.

За досліджуваний період умови оплати праці та стимулювання працівників ПАТ «Аграрний фонд» визначались Кодексом законів про працю України, Законом України «Про оплату праці», Колективним договором ПАТ «Аграрний фонд» на 2016-2019 роки.

Колективний договір ПАТ «Аграрний фонд» на 2016-2019 роки схвалено конференцією трудового колективу, протокол від 28.04.2016 № 1, зареєстровано Управлінням праці та соціального захисту населення Шевченківської районної в місті Києві державної адміністрації 12.03.2011 за № 81.

Копії Колективного договору ПАТ «Аграрний фонд» » на 2016-2019 роки в Додатку ____ до звіту.

Перевіркою дотримання змісту Колективного договору ПАТ «Аграрний фонд» на 2016-2019 роки вимогам Закону України «Про колективні договори» встановлено, наступне.

Колективний договір ПАТ «Аграрний фонд» на 2016-2019 роки містить наступні додатки:

Додаток 1. Перелік доплат та надбавок до посадових окладів працівників ПАТ «Аграрний фонд».

Додаток 2. Положення про преміювання та виплату винагороди за підсумками роботи за рік працівникам ПАТ «Аграрний фонд».

Додаток 3. Перелік посад працівників ПАТ «Аграрний фонд», робота яких пов'язана з підвищеним нервово-емоційним та інтелектуальним навантаженням та зайнятість на яких дає право на одержання щорічної додаткової відпустки за особливий характер праці.

Додаток 4. Перелік посад працівників ПАТ «Аграрний фонд» із ненормованим робочим днем, зайнятість на яких дає право на одержання щорічної додаткової відпустки за особливий характер праці.

Пунктом 3.5 Колективного договору ПАТ «Аграрний фонд» на 2016 - 2019 роки визначено, що оплата праці в Товаристві проводиться на основі посадових окладів.

Додаток, який містить схеми посадових окладів працівників ПАТ «Аграрний фонд» у змісті Колективного договору на 2016-2019 роки відсутній.

Слід відмітити, що статтею 7 Закону України «Про колективні договори» визначено зміст колективного договору, одним із пунктів якого є нормування і оплата праці, встановлення форми, системи, розмірів заробітної плати та інших видів трудових виплат (доплат, надбавок, премій та ін.).

Відповідно до абзацу 2 ст. 97 Кодексу законів про працю України форми і системи оплати праці, норми праці, розцінки, тарифні сітки, ставки, **схеми посадових окладів**, умови запровадження та розміри надбавок, доплат, премій, винагород та інших заохочувальних, компенсаційних і гарантійних виплат встановлюються підприємствами, установами, організаціями самостійно у колективному договорі з дотриманням норм і гарантій, передбачених законодавством, генеральною та галузевими (регіональними) угодами.

Також, згідно із статтею 15 Закону України «Про оплату праці» форми і системи оплати праці, норми праці, розцінки, тарифні сітки, **схеми посадових окладів**, умови запровадження та розміри надбавок, доплат, премій, винагород та інших заохочувальних, компенсаційних і гарантійних виплат встановлюються підприємствами у колективному договорі з дотриманням норм і гарантій, передбачених законодавством, генеральною, галузевими (міжгалузевими) і територіальними угодами.

Таким чином, **Колективним договором ПАТ «Аграрний фонд» на 2016 - 2019 роки не встановлено схеми посадових окладів, чим порушено абзац 2 статті 97 Кодексу законів про працю України, статті 15 Закону України «Про оплату праці» та ст. 7 Закону України «Про колективні договори і угоди».**

Крім цього, ПАТ «Аграрний фонд» у досліджуваному періоді застосовувалось Положення про оплату праці працівників ПАТ «Аграрний фонд», затверджене наказом Товариства від 26.07.2018 № 63, яке не є додатком до колективного договору та не зареєстровано в місцевих органах виконавчої влади.

Відповідно до абз. 2 пункту 1 Порядку повідомної реєстрації галузевих (міжгалузевих) і територіальних угод, колективних договорів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 лютого 2013 року № 115 зміни та доповнення до галузевої (міжгалузевий), територіальної угоди, колективного договору (далі - угоди (договори) підлягають повідомній реєстрації.

Положення про оплату праці працівників ПАТ «Аграрний фонд», затверджене наказом Товариства від 26.07.2018 № 63 в Додатку ____ до звіту.

Таким чином, ПАТ «Аграрний фонд» для розрахунку посадових окладів працівників застосовувалось Положення про оплату праці працівників ПАТ «Аграрний фонд», яке затверджене наказом по Товариству, але не є додатком до Колективного договору та не пройшло повідомну реєстрацію в місцевих органах виконавчої влади.

Рекомендуємо:

Доповнити Колективний договір додатком встановлення схем посадових окладів з дотриманням вимог чинного законодавства та подати його на повідомну реєстрацію до місцевого органу виконавчої влади.

В періоді, що підлягав дослідженню на Підприємстві діяли наступні штатні розписи ПАТ «Аграрний фонд»:

- з 01.07.2019 року по 15.12.2019 року, затверджений головою правління Радченко А.А., в кількості 317 штатних одиниць;

- з 16.12.2019 року по 17.05.2020 року, затверджений в.о. голови правління Баришевим І.Г., в кількості 260 штатних одиниць;

- з 18.05.2020 року по теперішній час, затверджений в.о. голови правління Банчуком Б.М., в кількості 264 штатних одиниці.

Дослідженням встановлено, що під час дії штатних розписів до них вносились зміни (вводились або виводились посади, структурні підрозділи, збільшувалась або зменшувалась штатна чисельність).

Водночас, штатними розписами не визначено місячний фонд оплати праці, так як посадові оклади зазначені діапазоном від мінімального до максимального, що може свідчити про не достовірність розрахунку планового показника річного фонду оплати праці.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.11.2019 № 1060-р призначено Баришева Івана Григоровича виконуючим обов'язки голови правління публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд» до призначення в установленому порядку голови правління зазначеного товариства.

Наказом ПАТ «Аграрний фонд» від 27.11.2019 №526-к в.о. голови правління Баришев І.Г. сам собі встановлює посадовий оклад **в розмірі 253 527,00 гривень.**

Відповідно до абз. 2 пункту 43 Статуту ПАТ «Аграрний фонд» голова правління призначається на посаду та звільняється з посади Кабінетом Міністрів України за поданням Мінагрополітики. Контракт з головою правління укладає Мінагрополітики за погодженням з Кабінетом Міністрів України.

Постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2019 № 829 Міністерство аграрної політики і продовольства приєднано до Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

Постановою Кабінету Міністрів України від 19.05.1999 № 859 «Про умови і розміри оплати праці керівників підприємств, заснованих на державній, комунальній власності, та об'єднань державних підприємств» надано керівникам центральних органів виконавчої влади, Голові Ради міністрів Автономної Республіки Крим, керівникам місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, які укладають контракти з керівниками підприємств, заснованих на державній власності, у тому числі казенних, та об'єднань державних підприємств, утворених центральними органами виконавчої влади відповідно до законодавства, підприємств, які належать Автономній Республіці Крим, підприємств, заснованих на комунальній власності, право встановлювати розміри посадових окладів керівникам підприємства.

Загальна сума незаконно нарахованих посадових окладів в.о. голови правління Баришеву І.Г. з листопада 2019 року по травень 2020 року складає 1 348 967,00 грн, що призвело до зайвого перерахування єдиного соціального внеску в розмірі 296 772,70 грн, чим нанесено матеріальної шкоди (збитків) ПАТ «Аграрний фонд» на загальну суму 1 645 739,70 грн та аудиторською групою характеризуються як такі, що містять ознаки корупції та неправомірної вигоди.

Таким чином, в. о. голови правління ПАТ «Аграрний фонд» Баришевим І.Г. наказом по Товариству, без погодження з Міністерством, встановлено посадовий оклад в розмірі 253 527,00 грн/місяць.

Загальна сума незаконно нарахованих коштів з листопада 2019 року по травень 2020 року складає 1 348 966,96 грн, що призвело до зайвого

перерахування єдиного соціального внеску в розмірі 296 772,7 грн, чим нанесено матеріальної шкоди (збитків) ПАТ «Аграрний фонд» на загальну суму 1 645 739,7 грн та аудиторською групою характеризуються як такі, що можуть містити ознаки корупції та неправомірної вигоди.

Копія наказу від 27.11.2019 №526-к та інформація щодо виплачених коштів Баришеву І.Г. в Додатку ____ до звіту.

При дослідженні кадрових наказів встановлено, що наказом ПАТ «Аграрний фонд» від 11.12.2019 № 556-к, підписаного в.о. голови правління Баришевим І.Г., відповідно до пункту 3.12 розділу III Колективного договору Товариства на 2016 - 2019 роки, зобов'язано виплатити директору з безпеки одноразову премію у розмірі 6 (шести) посадових окладів за сумлінне та якісне виконання своїх функціональних обов'язків.

Пунктом 3.12 розділу III Колективного договору ПАТ «Аграрний фонд» на 2016-2019 роки визначено, що з метою матеріального стимулювання за якісне і своєчасне виконання функціональних обов'язків, сумлінну працю, з врахуванням результатів фінансово-господарської діяльності Товариства (фінансових можливостей Товариства) та за рішення Роботодавця, працівникам можуть виплачуватись премії (винагороди) – одноразові або такі, що мають систематичний характер. Премії виплачуються всім або окремим працівникам за особисте сумлінне виконання своїх обов'язків та враховуючі особистий внесок кожного в кінцеві результати роботи Товариства. Розмір премії та перелік осіб, яким вони виплачуються, встановлюються Роботодавцем.

Варто зауважити, що ПАТ «Аграрний фонд» за 2019 рік отримало чистий фінансовий результат – збиток в розмірі 3 269 084,00 тис. гривень.

Відповідно до відомості нарахування заробітної плати за грудень 2019 року директору з безпеки нараховано одноразову премію у розмірі 1 102 224,00 гривень.

Слід зазначити, що директор з безпеки був звільнений на наступний день (12.12.2019) після видачі наказу про виплату одноразової премій.

Зокрема, згідно таблицю обліку використання робочого часу за грудень 2019 року директор з безпеки відпрацював у грудні 2019 року всього 4 робочих днів (9, 10, 11 та 12 грудня) та 5 днів перебував у відпустці (з 02 по 06 грудня).

Таким чином, **незаконне нарахування одноразової премії директору з безпеки у розмірі 6 (шести) посадових окладів (1 102 224,00 грн) за сумлінне та якісне виконання своїх функціональних обов'язків за 4 відпрацьованих робочих днів свідчить про недотримання умов колективного договору (виплата одноразової премії при отриманому збитку в 3 269 084,00 тис. грн), що призвело до зайвого перерахування єдиного соціального внеску в розмірі 242 489,28 грн, чим нанесено матеріальної шкоди (збитків) ПАТ «Аграрний фонд» на загальну суму 1 344 713,28 грн та на думку аудиторської групи характеризуються як такі, що можуть містити ознаки корупції та неправомірної вигоди.**

Копія наказу ПАТ «Аграрний фонд» від 11.12.2019 № 556-к та витяг з таблицю обліку використання робочого часу за грудень 2019 року в Додатку ____ до звіту.

ПАТ «Аграрний фонд» (надалі Замовник) в особі в.о. голови правління Баришева І.Г. 10 лютого 2020 року укладена цивільно-правова угода із гр. Петровим В.О. (надалі Виконавець) на виконання робіт (надання послуг) щодо:

- здійснення аналізу ринку мінеральних добрив (далі – товар);
- здійснення пошуку потенційних клієнтів для Замовника, проведення відповідних перемовин з існуючими та потенційними клієнтами;
- організації здійснення продажу товару Замовника (повний супровід, проведення переговорів, укладання договорів);
- здійснення інформаційно-консультаційної діяльності, спрямованої на залучення клієнтів для придбання останніми товару Замовника;
- з'ясування потреб клієнтів і створення попиту на товар Заявника;
- здійснення Виконавцем стратегічного та операційного планування прибутку продажів на рік, півроку, квартал та місяць;
- організація участі Замовника у семінарах, виставках інших маркетингових заходах;
- здійснення контролю продажів, дебіторської та кредиторської заборгованостей, залишків товару Замовника;
- здійснення контролю за виконанням договорів Замовника, пов'язаних з товаром Замовника;
- одержання і аналіз претензій від покупців щодо невідповідності якості, кількості і комплектності товару, який постачається, порушення термінів постачання.

Відповідно до пункту 3.3 угоди, сума винагороди Виконавця становить 49 690,00 грн на місяць. Від суми винагороди відраховуються усі виплати передбачені законодавством.

Також, аналогічну угоду укладено з гр. Коваленко Д.В. 02 березня 2020 року.

Згідно пункту 3.2 зазначених угод, у разі прийняття Замовником роботи, Сторони підписують акт приймання-передачі виконаних робіт.

Для дослідження надано акти надання послуг за угодою з Петровим В.О., без зазначення загальної вартості наданих послуг:

- від 16 березня 2020 року на виконанні роботи з 10 лютого 2020 року по 29 лютого 2020 року;

- від 07 квітня 2020 року на виконанні роботи з 01 березня 2020 року по 31 березня 2020 року;

- від 08 травня 2020 року на виконанні роботи з 01 квітня 2020 року по 30 квітня 2020 року.

Також, надано акти надання послуг за угодою з Коваленко Д.В.:

- від 07 травня 2020 року за виконанні роботи з 02 березня 2020 року по 31 березня 2020 року та з 01 квітня 2020 року по 30 квітня 2020 року нараховано по 49 690,00 гривень за кожний місяць.

Всі акти надання послуг підписані в.о. голови правління Баришевим І.Г.

Відповідно до довідки директора фінансового департаменту-головного бухгалтера Ткачук Ю.В. за договором ЦПХ з Петровим В.О. та Коваленко Д.В., за березень-травень 2020 року нараховано коштів на загальну суму 233 028,96 гривень.

Відповідно до штатного розпису ПАТ «Аграрний фонд» в структурі Товариства є підрозділи, які мають такі ж функції, які надавались як послуги за цивільно-правовими угодами Петровим В.О. та Коваленко Д.В.

Так, Департамент середнього та малого бізнесу (92 штатних одиниці) складається з відділу моніторингу діяльності (4 штатних одиниці), відділ дистрибуції та лінійного розвитку (2 штатних одиниці), відділ регіональних роздрібних мереж (2 штатних одиниці) та відділи у областях (82 штатних одиниці).

Положення про Департамент середнього та малого бізнесу, містить такі функції:

1. Організація закупівлі та реалізації товарно-матеріальних цінностей (далі ТМЦ) відповідно до предмету діяльності Товариства в сегменті середнього та малого бізнесу.

2. Пошук потенційних постачальників та покупців готової продукції, Організація розширення та підтримання довгострокових прибуткових господарських відносин з торговельними партнерами. Розширення ринків збуту ТМЦ.

3. Організація роботи пов'язаної з підготовкою та укладанням договорів з реалізації ТМЦ та здійснення контролю за їх належним виконанням. Контроль дебіторської заборгованості контрагентів.

4. Участь у організації роботи пов'язаної із збереженням зерна та продуктів його переробки. Участь у проведенні щомісячних перевірок ТМЦ на відповідність їх кількісним та якісним показникам.

5. Організація ефективного виконання планів закупівлі (форвард) та реалізації ТМЦ тощо.

Таким чином, **внаслідок прийняття неефективних управлінських рішень, укладення договорів цивільно-правового характеру на виконання функцій, що виконуються штатними працівниками ПАТ «Аграрний фонд», здійснено оплату зайвих коштів протягом березень-травень 2020 року в сумі 233 028,96 гривень чим спричинено збитки підприємству на вказану суму.**

Довідка щодо нарахувань, утримань та виплат по договорам ЦПХ за березень-травень 2020 року, копії цивільно-правових угод, актів наданих послуг. Положення про департамент середнього та малого бізнесу в Додатку ____ до звіту.

ПАТ «Аграрний фонд» видано наказ від 12.02.2020 № 31 «Про зміну діючих умов праці працівників Товариства», підписаний в.о. голови правління Баришевим І.Г., яким з 01 травня 2020 року змінюються істотні умови праці - зменшуються розміри посадових окладів.

Наказом ПАТ «Аграрний фонд» від 13.02.2020 № 48-к, підписаний в.о. голови правління Баришевим І.Г., затверджено окремим додатком нові розміри посадових окладів Товариства.

Дослідженням розмірів посадових окладів працівників ПАТ «Аграрний фонд», затверджених наказом Товариства від 13.02.2020 № 48-к встановлено наступне.

Так, із 260 штатних працівників 91 особі (центральный апарат – 20 осіб, регіональні відділи – 71 особа) зменшено розмір посадових окладів до 5 000,00 гривень.

Зменшення окладу працівників проводилось не за посадою, а за особою.

Так, у Господарському відділі Адміністративно-господарського управління провідним фахівцем Кирюхіній О.Е., Мар'янову Я.М., Назаренко Ю.О. та

Рум'янцевій Н.М. встановлено посадовий оклад в розмірі 23 292,00 грн, а провідному фахівцю Пошукайло М.А. встановлено оклад – 5 000,00 гривень.

Працівникам відділу в Луганській області Департаменту середнього та малого бізнесу встановлено такі посадові оклади:

- начальнику відділу – 31 056,00 грн;
- *заступнику начальника – 5 000,00 грн;*
- секретар – 10 223,00 грн;
- організатор із збуту – 5 000,00 гривень.

Також, працівникам відділі у Полтавській області Департамент середнього та малого бізнесу встановлено такі посадові оклади:

- *начальнику відділу – 5 000,00 грн;*
- заступнику начальника – 29 750,00 грн;
- секретар – 5 000,00 грн;
- організатор із збуту – 5 000,00 гривень.

За результатами вручення повідомлень про істотні зміни в умовах праці звільнилось, не погодившись з умовами праці – 29 (центральний апарат – 10 осіб, регіональні відділи – 19 особа).

Відповідно до статті 2¹ Кодексу законів про працю України: **забороняється будь-яка дискримінація у сфері праці**, зокрема порушення принципу рівності прав і можливостей, пряме або непряме обмеження прав працівників залежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, гендерної ідентичності, сексуальної орієнтації, етнічного, соціального та іноземного походження, віку, стану здоров'я, інвалідності, підозри чи наявності захворювання на ВІЛ/СНІД, сімейного та майнового стану, сімейних обов'язків, місця проживання, членства у професійній спілці чи іншому об'єднанні громадян, участі у страйку, звернення або наміру звернення до суду чи інших органів за захистом своїх прав або надання підтримки іншим працівникам у захисті їх прав, повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», а також сприяння особі у здійсненні такого повідомлення, за мовними або іншими ознаками, не пов'язаними з характером роботи або умовами її виконання.

Таким чином, в.о. голови правління Баришев І.Г., під час виконання своїх посадових обов'язків, наказом по Товариству зменшував посадові оклади окремим працівникам ПАТ «Аграрний фонд» у залежності від особистості, що може свідчити про дискримінацію та суперечить статті 2¹ Кодексу законів про працю України.

Інформація начальника управління по роботі з персоналом, копії наказів від 12.02.2020 № 31 та від 13.02.2020 № 48-к в Додатку ___ до звіту.

Висновки:

Колективним договором ПАТ «Аграрний фонд» на 2016 – 2019 роки не встановлено схеми посадових окладів, чим порушено абзац 2 статті 97 Кодексу законів про працю України, статті 15 Закону України «Про оплату праці» та ст. 7 Закону України «Про колективні договори і угоди».

ПАТ «Аграрний фонд» для розрахунку посадових окладів працівників застосовувалось Положення про оплату праці працівників ПАТ «Аграрний фонд», яке затверджене наказом по Товариству, але не є додатком до

Колективного договору та не пройшло повідомну реєстрацію в місцевих органах виконавчої влади.

Штатними розписами не визначено місячний фонд оплати праці, так як посадові оклади зазначені діапазоном від мінімального до максимального, що може свідчити про не достовірність розрахунку планового показника річного фонду оплати праці.

В. о. голови правління ПАТ «Аграрний фонд» Баришевим І.Г. наказом по Товариству, без погодження з Міністерством, встановлено посадовий оклад в розмірі 253 527,00 грн/місяць.

Загальна сума незаконно нарахованих коштів Баришеву І.Г. з листопада 2019 року по травень 2020 року складає 1 348 966,96 грн, що призвело до зайвого перерахування єдиного соціального внеску в розмірі 296 772,7 грн, чим нанесено матеріальної шкоди (збитків) ПАТ «Аграрний фонд» на загальну суму 1 645 739,7 грн та аудиторською групою характеризуються як такі, що можуть містити ознаки корупції та неправомірної вигоди.

Незаконне нарахування одноразової премії директору з безпеки у розмірі 6 (шести) посадових окладів (1 102 224,00 грн) за сумлінне та якісне виконання своїх функціональних обов'язків за 4 відпрацьованих робочих дня свідчить про недотримання умов колективного договору (виплата одноразової премії при отриманому збитку в 3 269 084,00 тис. грн) та призвело до зайвого перерахування єдиного соціального внеску в розмірі 242 489,28 грн, чим нанесено матеріальної шкоди (збитків) ПАТ «Аграрний фонд» на загальну суму 1 344 713,28 грн та на думку аудиторської групи характеризуються як такі, що можуть містити ознаки корупції та неправомірної вигоди.

Внаслідок прийняття неефективних управлінських рішень, укладення договорів цивільно-правового характеру на виконання функцій, що виконуються штатними працівниками ПАТ «Аграрний фонд», здійснено оплату зайвих коштів протягом березня-травня 2020 року в сумі 233 028,96 гривень чим спричинено збитки Товариству на вказану суму.

В.о. голови правління Баришев І.Г., під час виконання своїх посадових обов'язків, наказом по Товариству зменшував посадові оклади окремим працівникам ПАТ «Аграрний фонд» у залежності від особистості, що може свідчити про дискримінацію та суперечить статті 2¹ Кодексу законів про працю України.

2.7. Стан дебіторської і кредиторської заборгованості.

Відповідно до Положення про облікову політику ПАТ «Аграрний фонд», затвердженого наказом Товариства від 26.12.2018 № 111, облік дебіторської заборгованості здійснюється із застосуванням МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка», а облік зобов'язань – за МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи».

Дебіторська заборгованість з основної діяльності і інша дебіторська заборгованість спочатку враховується за справедливою вартістю, а надалі оцінюється за амортизованою вартістю з використанням методу ефективної процентної ставки мінус оціночний резерв під очікувані кредитні збитки.

Зобов'язання Товариства, класифікуються на довгострокові (термін погашення понад 12 місяців) і поточні (термін погашення до 12 місяців). Оцінка довгострокової кредиторської заборгованості ґрунтується на первісній (справедливій) вартості. Поточна кредиторська заборгованість обліковується і відображається в бухгалтерському обліку за первісною вартістю, яка дорівнює справедливій вартості отриманих активів або послуг.

Дослідження змін дебіторської та кредиторської заборгованості проведено на підставі даних фінансової звітності Товариства за 2019 рік та інформації, наданої ПАТ «Аграрний фонд» на запит № 1 аудиторської групи від 02.06.2020 року.

Аудиторським дослідженням розрахунків встановлено, що упродовж досліджуваного періоду дебіторська заборгованість Товариства значно перевищує зобов'язання (кредиторська заборгованість).

Зокрема, згідно даних річної звітності ПАТ «Аграрний фонд» станом на 31.12.2019 дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги складала 389 586,0 тис. грн, дебіторська заборгованість за виданими авансами – 55 721,0 тис. гривень.

Станом на 01.06.2020 дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги зросла до показника 544 349,9 тис. грн та за виданими авансами зросла до рівня 228 881,3 тис. гривень.

Зобов'язання Товариства на кінець звітного періоду 2019 року, зокрема поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги складала 60 452,0 тис. грн, а поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами – 327 421,0 тис. гривень.

Станом на 01.06.2020 кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги зменшилася до рівня 53 311,1 тис. грн та за виданими авансами зменшилася до 172 033,5 тис. гривень.

Стан дебіторської заборгованості Товариства за досліджуваний період змінювався наступним чином:

Дебіторська заборгованість	Сума, тис. грн		
	на 31.12.2019	на 01.06.2020	Відхилення +/-
За товари, роботи, послуги	389 586,0	544 349,9	+154 763,9
За виданими авансами	55 721,0	228 881,3	+173 160,3
Разом	445 307,0	773 231,2	+327 924,2

Таким чином, станом на 01.06.2020 сума дебіторської заборгованості зросла до рівня 327 924,2 тис. грн, в тому числі: за продукцію, товари, роботи, послуги зросла на 154 763,9 тис. грн та за виданими авансами збільшилася на 173 160,3 тис. гривень.

Аналіз дебіторської заборгованості проведено вибіркоким способом за контрагентами, які наведені у реєстрах. Поріг суттєвості обрано заборгованість в розмірі більше 1,0 млн. гривень.

Зокрема, відповідно до даних бухгалтерського обліку Товариства за рахунками бухгалтерського обліку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» та 37 «Розрахунки з різними дебіторами» станом на 01.06.2020 обліковується дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги у сумі 544 349 928,10 гривень.

Найбільшу питому вагу у складі дебіторської заборгованості займають борги покупців та замовників за реалізовані Товариством товари.

У ході проведення аудиту встановлено, що станом на 01.06.2020 на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» обліковується дебіторська заборгованість за 32 контрагентами на загальну суму 528 665 174,44 грн та є поточною. За боргами у сумі 234 626 506,49 грн (по контрагенту «Taluman s.r.o.» проводиться претензійно-позовна робота.

Варто зазначити, що впродовж 5-ти місяців 2020 року спостерігається значний приріст дебіторської заборгованості за такими контрагентами як: ТОВ «Лігума Пром» – на 173 157,4 тис. грн; «Taluman s.r.o.» – на 28 647,8 тис. грн; ТОВ «Агро Арена» – на 12 781,3 тис. грн та інші.

Дебіторська заборгованість за розрахунками відносно виданих авансів включає суму авансів, наданих іншим підприємствам. Облік авансів, наданих іншим підприємствам, ведеться Товариством на субрахунку 371 «Розрахунки по виданим авансам».

У ході проведення аудиту встановлено, що станом на 01.06.2020 на рахунку 371 «Розрахунки за виданими авансами» обліковується дебіторська заборгованість за 115 контрагентами на загальну суму 228 881 335,73 гривень.

Варто зазначити, що збільшення суми дебіторської заборгованості, так і її частки в оборотних активах Товариства свідчить про збільшення обсягів реалізації продукції та про погіршення розрахункової політики. Підвищення терміну обороту дебіторської заборгованості також є несприятливою тенденцією для фінансового стану Товариства. Така ситуація є фактором ризику, оскільки призводить до уповільнення надходження грошових коштів, зниження абсолютної ліквідності, призводить до труднощів з погашенням поточних зобов'язань.

Згідно даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності Товариства, довгострокова дебіторська заборгованість станом на 31.12.2019 та 01.06.2020 не обліковується.

Стан кредиторської заборгованості Товариства за досліджуваний період змінювався наступним чином:

Кредиторська заборгованість	Сума, тис. грн		
	на 31.12.2019	на 01.06.2020	Відхилення +/-
За товари, роботи, послуги	60 451,3	53 311,1	-7 140,2
За виданими авансами	327 421,5	172 033,5	-155 388,0
Разом	387 872,8	225 344,6	-162 528,2

Таким чином, станом на 01.06.2020 сума кредиторської заборгованості зменшилася до рівня 225 344,6 тис. грн, в тому числі: за продукцію, товари, роботи, послуги зменшилася на 7 140,2 тис. грн та за виданими авансами зменшилася на 155 388,0 тис. гривень.

Аналіз структури кредиторської заборгованості не здійснювався в зв'язку з часовими обмеженнями.

2.8 Закупівля зерна майбутнього врожаю

В періоді, що охоплюється внутрішнім аудитом, а саме з 01.10.2019 по 26.11.2019 та з 13.05.2020 по 31.05.2020, Товариством укладались біржові договори поставки зерна врожаю 2020 року.

Варто зазначити, що з 26.11.2019 року, тобто після призначення виконуючим обов'язки голови правління Баришева Івана Григоровича,

Товариством укладались договори поставки зерна врожаю 2020 року поза організованим ринком (не біржові).

Проведеним аналізом протоколів засідань Комісії з ризиків за період, що охоплюється внутрішнім аудитом встановлені непоодинокі випадки укладання договорів поставки зерна врожаю 2020 року без відповідного розгляду та рішення Комісії з ризиків, чим порушено норми пункту 2.4 розділу 2 Положення про комісію з ризиків Товариства, затвердженого наказом від 06.05.2015 № 61 (зі змінами) (для прикладу: Договір поставки зерна врожаю 2020 від 28.04.2020 № 260-10/2020-ВП укладеного з АФ СТОВ «Маяк», Договір поставки зерна врожаю 2020 від 30.04.2020 № 271-10/2020-ВП укладеного з ТОВ «Правда», Договір поставки зерна врожаю 2020 від 23.03.2020 № 176-10/20 укладеного з СПП «Мричко», Договір поставки зерна врожаю 2020 від 26.03.2020 № 193-10/2020 укладеного з ТОВ «Армійське», Договір поставки зерна врожаю 2020 від 26.03.2020 № 196-10/2020-ВП укладеного з ТОВ АФ «Заворотичі»).

В періоді, що охоплюється внутрішнім аудитом, договори поставки зерна врожаю 2020 року, укладались за наступними, новими для Товариства, бізнес моделями:

1. Укладення договору поставки зерна врожаю 2020 року з обов'язковим оформленням товарної аграрної розписки та одночасним укладенням договору поставки мінеральних добрив Товариством агровиробнику (далі – Бізнес модель 1).

Станом на момент проведення аудиту порядок співпраці Товариства з агровиробником фактично виглядав наступним чином:

1.1. Отримання заявки від агровиробника.

1.2. Одночасне укладення договору поставки зерна врожаю 2020 року між Товариством і агровиробником, надання агровиробником Товариству товарної аграрної розписки на обумовлений в договорі обсяг постачання зерна та укладення окремого договору поставки мінеральних добрив.

1.3. Реалізація/поставка агровиробнику Товариством мінеральних добрив.

1.4. Поставка агровиробником зерна.

1.5. Остаточний розрахунок.

В ході проведення аудиту встановлено, що за Бізнес моделлю 1 Товариством укладено 50 договорів поставки зерна врожаю 2020 року загальним обсягом не менше 22,138 тис тонн зерна пшениці, кукурудзи та жита без зазначення дійсної на момент укладення договору ціни.

В забезпечення виконання таких договорів поставки зерна майбутнього врожаю Товариству агровиробниками оформлено 50 товарних аграрних розписок на обсяг безумовного зобов'язання з поставки 26,483 тис тонн зерна. Загальна сума оцінки забезпечення/застави за такими аграрними розписками складає 100,718 млн гривень. Аграрні розписки укладені на обсяг забезпечення в натурі з коефіцієнтом 1,2 від обсягу договору поставки зерна врожаю 2020 року, окрім двох за якими обсяг забезпечення дорівнює законтрактованому обсягу у натуральному виразі. Отже, очікувана вартість законтрактованого зерна майбутнього врожаю 2020 року за Бізнес моделлю 1 без ПДВ становить 70,187 млн гривень.

Згідно умов виданих агровиробниками товарних аграрних розписок за Бізнес моделлю 1, страхування майбутнього врожаю, який є предметом застави, має здійснити Товариство на свою користь за власний кошт. Це суперечить пункту 2.7 договору поставки зерна врожаю 2020 року, щодо покладання на агровиробника ризиків випадкової загибелі

врожаю або пошкодження зерна до моменту поставки, та призведе до додаткових витрат Товариства і недоотримання вигоди Товариством в ціні товару при остаточних розрахунках. За укладеними договорами поставки зерна врожаю 2020 року та виданими агровиробниками Товариству товарними аграрними розписками, укладених в рамках Бізнес моделі 1, договорів страхування посівів майбутнього врожаю не укладалось. Однак, було укладено договір комплексного страхування посівів майбутнього врожаю за 20 товарними аграрними розписками, загальний страховий платіж за яким складав 1,422 млн грн, проте в період, що підлягав аудиту Товариством не сплачений та є не дійсним.

Крім того, видані агровиробниками товарні аграрні розписки містять помилки, а саме, посилення на пункт, який має визначати базу для розрахунків штрафних санкцій, що можуть бути застосовані до агровиробника у разі порушення ним умов постачання, проте цей пункт визначає строк виконання зобов'язань. В окремих випадках, встановлено не внесення до облікової системи Товариства скан-копій товарних аграрних розписок. Також, в обліковій системі Товариства не відображені товарні аграрні розписки на позабалансовому рахунку 06 «Гарантії та забезпечення отримані».

За 48-ми з 50-ти укладеними договорами поставки мінеральних добрив агровиробникам здійснені поставки на загальну суму 75,586 млн грн в кількості 9,882 тис тонн.

Водночас, як зазначалося вище, реалізація мінеральних добрив проведена за ціною нижче собівартості, у зв'язку з проведеною уцінкою запасів в грудні 2019 року.

Крім того, договором реалізації мінеральних добрив за Бізнес моделлю 1 передбачено відтермінування остаточного розрахунку агровиробником за отримані добрива, а також збільшення ціни реалізації на суму надбавки, в розрахунок якої закладено відсоток за користування коштами та компенсація витрат на зберігання.

Окремо слід зазначити, що в рамках Бізнес моделі 1 укладено Договір поставки зерна врожаю 2020 року від 13.05.2020 № 52-ВП-13.05.2020 з ТОВ «Агро-Рось», умовами якого передбачено поставка 1,0 тис тонн зерна пшениці на суму 4,0 млн грн та надання попередньої оплати в розмірі 1,999 млн грн за вирахуванням суми 0,144 млн грн для сплати страхового платежу. На виконання умов договору Товариством перераховано попередню оплату 27.05.2020 року в розмірі 1,855 млн гривень. Страховий платіж Товариством не сплачено у зв'язку з відсутністю акту огляду сільськогосподарських культур страховою компанією. Товарна аграрна розписка Товариством отримана та укладено договір поставки мінеральних добрив від 13.05.2020 №52-МД-13.05.2020. Згідно умов договору, мінеральні добрива поставляються Товариством впродовж 50 календарних днів з моменту підписання специфікації та надання ТОВ «Агро-Рось» Товариству належним чином оформлених транспортних інструкцій. На виконання умов договору, ТОВ «Агро-Рось» надано транспортну інструкцію від 19.05.2020 №1 на поставку мінеральних добрив в кількості 130 тонн на загальну суму 1,54 млн гривень. Станом на момент проведення аудиту, поставка мінеральних добрив Товариством не здійснювалась.

2. Договір поставки зерна врожаю 2020 року з обов'язковим укладенням договору застави зерна майбутнього врожаю та реалізацією мінеральних добрив (далі – Бізнес модель 2).

Станом на момент проведення аудиту порядок співпраці Товариства з агровиробником виглядає наступним чином:

2.1. Отримання заявки від агровиробника.

2.2. Укладення договору поставки зерна врожаю 2020 року між Товариством і агровиробником.

2.3. Укладання договору застави зерна майбутнього врожаю між Товариством і агровиробником.

2.4. Товариство одночасно укладає окремий договір поставки мінеральних добрив.

2.5. Поставка мінеральних добрив та отримання зерна.

2.6. Остаточний розрахунок.

Слід зазначити, що за Бізнес моделлю 2 Товариством укладено один Договір поставки зерна врожаю 2020 року від 28.02.2020 № 10-ВП-28.02.2020 з ГП «Перлина Тікича» на поставку 0,491 тис тонн зерна кукурудзи без зазначення дійсної на момент укладення договору ціни.

Аналізом умов вищезазначеного договору, встановлено, що умовами договору поставки зерна врожаю 2020 року не передбачено укладання договору страхування майбутнього врожаю сільськогосподарських культур, а всі ризики загибелі або пошкодження Товару до моменту поставки несе агровиробник.

Реалізація мінеральних добрив за договором поставки від 06.03.2020 № 17-МД-06.03.2020 на суму 0,9 млн грн проведена за ціною нижче собівартості, у зв'язку з проведеною в грудні 2019 року уцінкою запасів. Різниця між історичною вартістю та ціною реалізації складає 0,401 млн гривень.

3. *Договір поставки зерна врожаю 2020 року з обов'язковим оформленням товарної аграрної розписки та попередньою оплатою за договором в грошовій формі (далі - Бізнес модель 3).*

Станом на момент проведення аудиту порядок співпраці Товариства з агровиробником виглядає наступним чином:

3.1. Отримання заявки від агровиробника.

3.2. Одночасне укладення договору поставки зерна врожаю 2020 року між Товариством і агровиробником, надання агровиробником Товариству товарної аграрної розписки на обумовлений в договорі обсяг поставки зерна та укладення договору страхування посівів майбутнього врожаю.

3.3. Попередня оплата за договором поставки зерна врожаю 2020 року та сплата страхового платежу.

3.4. Поставка агровиробником зерна.

3.5. Остаточний розрахунок.

В ході проведення аудиту встановлено, що за Бізнес моделлю 3 Товариством укладено 23 договори поставки зерна врожаю 2020 року загальним обсягом на 40,613 тис тонн зерна пшениці, кукурудзи, жита та ячменю на загальну суму 149,121 млн гривень.

В забезпечення виконання таких договорів поставки зерна майбутнього врожаю 2020 Товариству агровиробниками видано відповідно 23 товарні аграрні розписки на обсяг безумовного зобов'язання з поставки 48,737 тис тонн зерна. Загальна сума оцінки забезпечення/застави за такими товарними аграрними розписками складає 185,19 млн гривень. Всі товарні аграрні розписки укладені на обсяг забезпечення в натурі з коефіцієнтом 1,2 від обсягу зазначеного в договорах поставки зерна врожаю 2020 року. Не всі скан-копії аграрних розписок внесені до облікової системи. Також, в обліковій системі Товариства не відображені товарні аграрні розписки на позабалансовому рахунку 06 «Гарантії та забезпечення отримані».

Згідно умов виданих агровиробниками товарних аграрних розписок за Бізнес моделлю 3, страхування майбутнього врожаю, який є предметом застави, має здійснити Товариство на свою користь за власний кошт. Це суперечить пункту 2.7 договору поставки зерна врожаю 2020 року, щодо покладання на агровиробника ризиків випадкової загибелі врожаю або пошкодження зерна до моменту поставки.

За період з лютого 2020 року по травень 2020 року за договорами, укладеними Товариством в рамках Бізнес моделі 3, сплачено авансових платежів на суму 97,216 млн грн, окрім двох договорів за якими на момент проведення аудиту укладено додаткові угоди про розірвання договорів, та за одним контрактом укладеним 28 травня 2020 року авансовий платіж в сумі 9,543 млн грн сплачено Товариством агровиробнику 01 червня 2020 року.

За період з лютого 2020 року по травень 2020 року за договорами, укладеними Товариством в рамках Бізнес моделі 3, сплачено страхові платежі, які утримано з передбачених договорами сум попередньої оплати постачальнику, на суму 4,501 млн грн, окрім двох договорів за якими на момент проведення аудиту укладено додаткові угоди про розірвання договорів, та за одним контрактом укладеним 28 травня 2020 року страховий платіж в сумі 0,356 млн грн сплачено 01 червня 2020 року.

4. Фінансова аграрна розписка з індосаментом (далі – Бізнес модель 4).

Станом на момент проведення аудиту порядок співпраці Товариства з агровиробником виглядає наступним чином:

4.1. Отримання заявки від агровиробника.

4.2. Укладення договору поставки зерна врожаю 2020 року між Товариством і агровиробником.

4.3. Укладення договору поставки мінеральних добрив Товариством Дистриб'ютору.

4.4. Укладення договору про поставку добрив між Дистриб'ютором і агровиробником.

4.5. Агровиробник видає фінансову аграрну розписку Дистриб'ютору в обмін на добрива поставлені Товариством Дистриб'ютору.

4.6. Відступлення Дистриб'ютором фінансової аграрної розписки Товариству.

4.7. Поставка агровиробником зерна Товариству.

4.8. Остаточний розрахунок.

Єдиним Дистриб'ютором в рамках Бізнес моделі 4 було ТОВ «АГРО АРЕНА». Товариством за період що підлягав аудиту відвантажено 710 тонн мінеральних добрив на загальну суму 6,558 млн грн. Водночас, реалізація мінеральних добрив проведена за ціною нижче собівартості, у зв'язку з проведеною в грудні 2019 року уцінкою запасів. Різниця між історичною вартістю та ціною реалізації складає 1,140 млн гривень.

В ході проведення аудиту встановлено, що за Бізнес моделлю 4 Товариством укладено 3 договори поставки зерна врожаю 2020 року, а саме:

- з ТОВ «Агрофірма Заворотичі» від 26.03.2020 №196-10/2020-ВП загальна вартість поставленої кукурудзи 3 класу складатиме 4 865 570,08 грн;
- з ТОВ «Армійське» від 26.03.2020 №193-10/2020 загальна вартість поставленої кукурудзи 3 класу складатиме 3 138 403,79 грн;
- з СПП «Мричко» від 23.03.2020 №176-10/20, загальна вартість поставленої кукурудзи 3 класу складатиме 2 410 648,89 гривень.

Аналізом зазначених договорів за Бізнес моделлю 4, встановлено, що відповідно до п 2.5 вищезазначених договорів, сторони домовились, що однією з істотних умов є укладання товарної аграрної розписки/договору застави зерна майбутнього врожаю, яка (який) має бути нотаріально посвідчена (-ий) у встановленому законодавством порядку. Однак станом на момент проведення аудиту, товарні аграрні розписки та договори застави зерна майбутнього врожаю з вищезазначеними контрагентами Товариством не укладались, чим порушено п.п.6.1.1 п.6.1, а саме, постачальник зобов'язаний надати Товариству товарну аграрну розписку/договір застави зерна майбутнього врожаю. Так відповідно до п.6.3 вищезазначених договорів, Товариство має право розірвати договори в односторонньому порядку і вимагати відшкодування витрат і збитків.

В ході проведення аудиту встановлено, що за Бізнес моделлю 4 Товариством укладено з Дистриб'ютором 3 договори про передавання прав кредитора за фінансовою аграрною розпискою, а саме:

- від 26.03.2020 №195-10/2020-П, де боржником за договором є ТОВ «Армійське» в сумі 3 138 403,79 гривень. Згідно умов договору ціна передавання прав кредитора від Дистриб'ютора до Товариства становить 3 138 403,79 грн, з терміном розрахунку не пізніше 01.12.2020 року;
- від 26.03.2020 №197-10/2020-П, де боржником за договором є ТОВ «Агрофірма Заворотичі» в сумі 4 865 570,08 гривень. Згідно умов договору ціна передавання прав кредитора від Дистриб'ютора до Товариства становить 4 865 570,08 грн, з терміном розрахунку не пізніше 01.12.2020 року;
- від 23.03.2020 №23/03-2020, де боржником за договором є СПП «Мричко» в сумі 2 410 648,89 гривень. Згідно умов договору ціна передавання прав кредитора від Дистриб'ютора до Товариства становить 2 410 648,89 грн, з терміном розрахунку не пізніше 01.12.2020 року. Слід зазначити, що оригінал даного договору в Товаристві відсутній.

Аудитом встановлено, що в обліковій системі Товариства не відображені фінансові аграрні розписки на позабалансовому рахунку 06 «Гарантії та забезпечення отримані».

5. Договір поставки зерна врожаю 2020 року з обов'язковим укладенням договору застави зерна майбутнього врожаю та попередньою оплатою за договором в грошовій формі (далі - Бізнес модель 5).

Станом на момент проведення аудиту порядок співпраці Товариства з агровиробником виглядає наступним чином:

5.1. Договір поставки зерна врожаю 2020 року між Товариством і агровиробником укладається на організованому товарному ринку.

5.2. Укладання договору застави зерна майбутнього врожаю між Товариством і агровиробником.

5.3. Укладання договору страхування майбутнього врожаю сільськогосподарських культур.

5.4. Попередня оплата за договором поставки зерна врожаю 2020 року.

5.5. Поставка агровиробником зерна Товариству та остаточний розрахунок.

За даною Бізнес моделлю Товариства відбувалось укладання біржових договорів у попередні маркетингові роки і має історичний позитивний досвід щодо їх виконання.

В рамках Бізнес моделі 5 Товариством у листопаді 2019 року та у травні 2020 року укладено 4 біржових договори поставки зерна врожаю 2020 року.

Умовами договорів передбачено поставка агровиробником 22,332 тис тонн зерна пшениці на загальну суму 99,335 млн гривень.

Попередня оплата за такими договорами сплачена агровиробникам на загальну суму 60,376 млн грн, крім того, сума сплачених страхових платежів утриманих з попередньої оплати – 4,192 млн гривень.

Висновки:

Всі вищезазначені недоліки Бізнес моделей 1-4 несуть в собі негативний вплив на Товариство у вигляді можливих фінансово-матеріальних втрат, не ефективного використання ресурсів, недостовірності інформації і як наслідок репутаційних втрат.

ВИСНОВОК

За результатами внутрішнього аудиту можна зробити негативний висновок. Діяльність ПАТ «Аграрний фонд» не в повній мірі відповідає вимогам законодавства та внутрішніх регламентів щодо дотримання планів, процедур з питань здійснення фінансово-господарської діяльності, збереження і використання активів, ефективності використання державних коштів і майна, мають місце факти зловживання (відповідно вище наведеній інформації), що характеризуються як такі, що можуть містити ознаки корупції та неправомірної вигоди.

Аудиторський звіт складено на 58 (п'ятдесяти восьми) аркушах.

Головний спеціаліст відділу внутрішнього аудиту діяльності суб'єктів господарювання у промисловій та інших галузях департаменту внутрішнього аудиту (керівник аудиторської групи)

О. Коваленко

З аудиторським звітом ознайомлений:

в.о. голови правління
ПАТ «Аграрний фонд»

Б. Банчук

Головний спеціаліст відділу внутрішнього аудиту діяльності суб'єктів господарювання у промисловій та інших галузях департаменту внутрішнього аудиту

В. Гапанчак

Головний спеціаліст відділу оптимізації внутрішніх процесів діяльності Міністерства департаменту внутрішнього аудиту

Н. Якуш